

T.C.

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**YURT DIŞINDA YAŞAYAN İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARINA
DİJİTAL OYUNLARLA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE KÜLTÜR
AKTARIMI**

GÜLTEN İLAYDA KANDEMİR

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Murat YİĞİT

KIRIKKALE-2023

T.C.

**KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YURT DIŞINDA YAŞAYAN İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARINA
DİJİTAL OYUNLARLA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE KÜLTÜR
AKTARIMI**

GÜLTEN İLAYDA KANDEMİR

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Murat YİĞİT

KIRIKKALE-2023

KABUL VE ONAY

Gülten İlayda KANDEMİR tarafından hazırlanan “YURT DIŞINDA YAŞAYAN İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARINA DİJİTAL OYUNLARLA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE KÜLTÜR AKTARIMI” adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Murat YİĞİT

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

İmza.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan: Doç. Dr. Remzi CAN

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

İmza.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Doç. Dr. Metin ELKATMIŞ

Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

İmza.....

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 11/01/2023

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Abdussamed YEŞİLDAĞ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYANI

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Gülten İlayda KANDEMİR

11/01/2023

ÖZET

YURT DIŞINDA YAŞAYAN İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARINA DİJİTAL OYUNLARLA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ VE KÜLTÜR AKTARIMI

Kırıkkale Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Murat YİĞİT

Ocak 2023, 99 sayfa

1960'lı yıllardan itibaren Almanya, Belçika, Hollanda, Fransa gibi ülkelere çok sayıda insan göçü yaşanmıştır. Bu durum çok dilli veya iki dilli insan sayısının artmasına, beraberinde ise birçok dil ve kültür çatışması yaşanmasına neden olmuştur. 1960'lı yıllarda birçok Türk vatandaşı da çalışmak amacıyla Avrupa ülkelerine gitmiş ve buralara kalıcı olarak yerleşmiştir. Özellikle yurt dışına küçük yaşta giden ya da orada dünyaya gelen Türk çocukları için iki dillilik büyük bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü çeşitli ülkelerde yaşayan Türk çocukları, ana dilleri olan Türkçeyi unutup buldukları ülkenin dilini ana dilleriymiş gibi öğrenebilmektedir. Bu durumda olan Türk çocuklarının Türk kültürünü tanınması, Türkçeyi doğru ve etkin kullanabilmesi için Türk Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçe ve Türk Kültürü dersi müfredatı hazırlanmış ve bu ders için Türk öğretmenler görevlendirilmiştir. Bu araştırmanın amacı, yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe ve Türk Kültürü dersinde kültür aktarımı açısından fayda sağlayacağı düşünülen dijital oyunların tasarlanmasıdır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden biri olan tasarım geliştirme araştırma modeli kullanılmıştır. 2018 yılı Türkçe ve Türk Kültürü ders programı, Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları ve bu konuyla ilgili literatür taraması yapılmış, mevcut durumdaki oyun ve etkinliklerin kültür aktarımı açısından ne kadar yeterli olduğu tespit edilmiştir. Bu incelemeler sonucunda Türkçe öğretimi ve kültür aktarımı açısından kullanılabilecek dijital oyunların bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırma kapsamında kültür aktarımı açısından eksik görülen konular tespit edilmiş olup Türkçe öğretimi kapsamında kullanılması önerilen 15 adet dijital oyun hazırlanmıştır. Oyunlar hazırlanırken çocukların ilgi, istek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuş, oyunların Türkçe öğretimine katkı sağlayacak nitelikte olmasına özen gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: İki dillilik, kültür aktarımı, Türkçe ve Türk Kültürü dersi, oyun, dijital oyun.

ABSTRACT

TEACHING TURKISH WITH DIGITAL GAMES AND TRANSMISSION OF CULTURE TO BI-LANGUAGE TURKISH CHILDREN LIVING ABROAD

Kırıkkale University

Social Sciences Institute

Department of Turkish Education, Master's Thesis

Advisor: Dr. Instructor Member Murat YİĞİT

January 2023, 99 pages

Since the 1960s, many people have migrated to countries such as Germany, Belgium, the Netherlands and France. This has led to an increase in the number of multilingual or bilingual people, and many language and cultural conflicts have arisen. In the 1960s, many Turkish citizens also went to European countries to work and settled there permanently. Especially for Turkish children who went abroad at a young age or were born there, bilingualism is a big problem. Because Turkish children living in various countries can learn the language of the country they are in as if it were their mother tongue, forgetting their mother tongue Turkish. In order to know the Turkish culture and be able to use Turkish correctly and effectively, the Turkish Ministry of National Education has prepared a Turkish and Turkish Culture curriculum and Turkish teachers have been appointed for this course. The aim of this study is to design digital games that will be beneficial for the transfer of culture in Turkish and Turkish Culture courses for Turkish children living abroad. For this purpose, the design development research model, which is one of the qualitative research methods, was used. The 2018 Turkish and Turkish Culture course program, Turkish and Turkish Culture textbooks and literature review on this subject were examined and it was determined how much the existing games and activities were sufficient for cultural transfer. As a result of these examinations, it was concluded that there were no digital games that could be used for Turkish teaching and cultural transfer. In the scope of the research, the topics that were considered insufficient for cultural transfer were determined and 15 digital games were prepared to be used in the scope of Turkish teaching. While the games were prepared, the interests, desires and needs of the children were taken into consideration and care was taken to ensure that the games would contribute to Turkish teaching.

Keywords: Bilingualism, cultural transfer, Turkish and Turkish Culture course, game, digital game.

TEŞEKKÜR

Çalıőmamda beni destekleyen ve motive eden değerli danıőmanım Dr. Öğr. Üyesi Murat YİĞİT'e, her zaman desteklerini hissettiğim annem Güldane KANDEMİR, babam Emin KANDEMİR ve kardeőim Mehmet Kaan KANDEMİR'e sonsuz teşekkür ederim.

Bu süreçte hep yanımda olan Beyza ÇELİK'e, her daim desteğini üzerimde hissettiğim Gülay YILMAZ'a sonsuz teőekkürlerimi ve sevgimi sunarım.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	Sayfa
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
TEŞEKKÜR	V
KISALTMALAR DİZİNİ	III
ŞEKİLLER DİZİNİ	III
TABLolar DİZİNİ	III
I. BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Problem Cümlesi.....	3
1.4. Yöntem.....	3
1.5. Kapsam ve Sınırlılıklar	4
1.6. Varsayımlar.....	4
1.7. Tasarımlar	4
II. BÖLÜM	6
2. İKİ DİLLİLİK.....	6
2.1. Ana Dili, Yabancı Dil ve İki Dillilik	6
2.2. Yabancı Dil ve Yabancı Dil Öğretimi	7
2.3. İki Dillilik/ İkinci Dil.....	8
2.4. Yurt Dışında Yaşayan İki Dilli Türk Çocuklarının Karşılaştığı Dil Sorunları	10
2.5. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Programı.....	12
2.5.1. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları	13
2.5.2. Öğrenme ve Öğretme Süreci.....	14
2.5.3. Türkçe ve Türk Kültürü Dersinde Ölçme ve Değerlendirme	16
3. DİL, KÜLTÜR, KÜLTÜR AKTARIMI	18
3.1. Dil Nedir?	18
3.2. Kültür Nedir?	19

3.3. Dil – Kültür İlişkisi	21
3.4. Kültür Aktarımı.....	22
3.5. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Kültür Aktarımı Meselesi	24
4. OYUN İÇERİKLİ MATERYAL TASARIMI	29
4.1. Oyun ve Oyunun Önemi	29
4.2. Oyunun Çocuk Gelişimine Etkileri.....	30
4.3. Oyun Temelli Türkçe Öğretimi	31
4.4. Materyal Tasarımı.....	33
4.5. Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı	35
4.6. İki Dilli Türk Çocukları için Türkçe Öğretiminde Kültürel Aktarım Amaçlı Kullanılan Materyaller	37
III. BÖLÜM.....	39
3.1. İki Dilli Türk Çocuklarına Kültür Aktarımı Sağlamak Amacıyla Türkçe ve Türk Kültürü Dersinde Kullanılabilecek Oyun Örnekleri	39
IV. BÖLÜM	74
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	74
KAYNAKLAR	79
ÖZGEÇMİŞ.....	88

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt	: Aktaran
Çev	: Çeviren
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
S	: Sayfa
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TGA	: Tasarım Geliştirme Araştırması
TKTD	: Tek Kişi Tek Dil
TTKD	: Türkçe ve Türk Kültürü Dersi
vd.	: Ve diğerleri

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1. Temalar ve Alt Temalar (MEB, 2018, TTKD, s.4).....	16
Şekil 2. Kültür Öğeleri	23
Şekil 3. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Belirlenmiş Ortak Dil Seviyeleri.....	27
Şekil 4. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Belirlenmiş Düzeylerin Temel Becerilere Göre Betimlenmesi	27

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Bilmece Bildirmece	39
Tablo 2. Emojilerle Atasözü Tahmini	41
Tablo 3. Emojilerle Deyim Bulmaca	43
Tablo 4. Çini Örneklerini Eşleyelim	45
Tablo 5. Yöresel Kıyafetlerimizi Tanıyalım	48
Tablo 6. Kültürlerarası İletişim ve Türk Kültürü	50
Tablo 7. Tarihi Yerlerimiz Boşluk Doldurmaca	53
Tablo 8. Kültürel Ögelerimizi Anlatmaya Çalışalım (Tabu)	55
Tablo 9. Kimdir Bu?	57
Tablo 10. Geleneksel Türk Sporlarımız	61
Tablo 11. Türk Yemeklerini Anlat Bakalım	64
Tablo 12. Fıkraları Düzenleyelim	66
Tablo 13. Tekerleme Zamanı	68
Tablo 14. Türk Müziğine Ait Enstrümanları Eşleştirme.....	70
Tablo 15. Akrabalık İlişkilerimi Öğreniyorum	72

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Dil, insanlar arasında kurduğu bağ ile onların duygu ve düşüncelerini birbirlerine aktarmasına yardımcı olan bir vasıttır. Dil toplumsal yaşamın bir parçasıdır ve insan yaşadığı toplum sayesinde kültürünü edinir. Edinilen bu kültür dil sayesinde nesilden nesile aktarıla gelmiştir. Göçer (2012), dil ve kültür arasındaki ilişkiyi, dilin kültürün taşıyıcısı konumunda olduğunu kültürün de dile yardımcı bir kaynak görevi gördüğü şeklinde açıklamıştır. Dil, kendisini kullanan toplumun kültürüyle vardır ve o toplumun kültüründen beslenerek ayakta kalmıştır. Bu sebeple ne kültür dilden ayrı düşünülebilir ne de dil kültürden ayrılabilir. “Dil öğrenmek kültür öğrenmektir” sözünden hareketle dilin kültür aktarıcısı rolü üstlendiğini söylemek mümkündür.

Günümüzde çeşitli sebeplerle yurt dışına gitmiş, oraya yerleşmiş veya yurt dışında doğmuş anne ve babası Türk olan çocukların sayısı günden güne artış göstermektedir. Avrupa’ya yerleşen bu Türk vatandaşlarımızı da bir arada tutan en önemli unsur Türkçedir. Bu nedenle Türkçe’nin öğretilmesi ve Türk kültürünün devamlılığının sağlanması açısından yurt dışında verilecek eğitimler önem taşımaktadır. Yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına ana dili ve kültürü öğretimi Türkçe ve Türk Kültürü dersi ile gerçekleştirilmektedir. Bu yüzden, Türkçe ve Türk Kültürü dersinde kullanılan materyaller kültür aktarımı için oldukça önemlidir. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına ana dili eğitimi vermek ve Türk kültürünü aktarmak amacıyla Türkçe ve Türk kültürü dersi adı altında bir öğretim programı hazırlamıştır. Çelik’in (2016) çalışmasında bahsettiği gibi ilk olarak 1986 yılında yurt dışında okutulan Türkçe dersleri için bir öğretim programı hazırlanmış daha sonra ise 2000 ve 2006 yıllarında yeni bir program yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur. Ancak hazırlanan bu programlar için herhangi bir ders materyali kullanılmamış; bu sebeple pek çok problemi de beraberinde getirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı da “Uzaktaki Yakınlarımız” adlı bir projeye tüm bu sorun ve sıkıntıları gidermeye çalışmış ve yurt dışında ana dili olarak Türkçe öğretimi Türkçe ve Türk Kültürü dersi adı altında yapılmaya başlanmıştır. Bu

projenin amacı; yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının ana dilleri olan Türkçeyi öğrenmelerini sağlayarak kültürlerini yaşatmaları ve buldukları ülkeye uyumlarını kolaylaştırmaktır. Bu amaçla ders kitapları, ders materyalleri ve öğretim programları hazırlanmış, yurt dışında bu eğitimi vermeleri için öğretmenler yetiştirilmiştir. Daha sonra Millî Eğitim Bakanlığı 2018 yılında Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programını güncellemiştir.

Bilindiği üzere kültürel benlik ve bilincin oluşmasında ana dili ve kültür öğretiminin yeri oldukça önemlidir. Bu amaçla verilen eğitimde kullanılan materyallerin de kültür aktarımı için gereken nitelikleri taşıması gerekmektedir. Türkçe ve Türk Kültürü dersi için oluşturulmuş materyaller milli kültürü yansıtmalı, Türk kültürüne ait öğeleri gerekli sıklıkta kullanılmalıdır. Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarındaki etkinliklere ait kültür öğeleri ile ilgili literatür taraması yapıldığında bu alandaki çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. 2019-2020 eğitim-öğretim yılından itibaren okutulmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarından hareketle kültür öğelerini içeren dijital oyunların hazırlanması ile ilgili çalışma yapmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi ve kültür aktarımını sağlamak amacıyla dijital oyunlar tasarlanmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına günümüzde ana dili ve kültür öğretimi Türkçe ve Türk Kültürü dersi adı altında verilmektedir. Bu derste kullanılan ya da kullanılması düşünülen materyaller en az dersin kendisi kadar önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı; yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi ve kültür aktarımını sağlamak için çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik Türk kültürünü yansıtan dijital oyunlar tasarlamaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi

1960'lı yıllardan itibaren çeşitli Avrupa ülkelerine çalışmak amacıyla gidip daha sonra oraya kalıcı olarak yerleşmiş birçok Türk vatandaşı vardır. Üç nesildir yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları ana dilleri olan Türkçeyi yaşadıkları toplumun

diliyle beraber öğrenmek durumunda kalan iki dilliler grubunu oluşturmaktadır. Fakat yaşadıkları toplumun dilini kolayca öğrenebilmeleri için öncelikle kendi ana dillerine ve kültürlerine yeterli düzeyde hâkim olmaları gerekmektedir. Bugün yurt dışında doğmuş veya anne babası Türk olan çocukların ana dili olan Türkçeyi öğrenebilmesi için Türk Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçe ve Türk Kültürü dersi hazırlanmıştır. Türkçe ve Türk Kültürü dersi kapsamında öğrenmelerin daha kalıcı olması, kullanılan materyallerin öğrencinin yaş, algı, ilgi ve ihtiyacına uygun; oyun ve eğlence merkezli olması, her dil seviyesinde (A1, A2, B1, B2, C1, C2) temel dil becerilerini etkin bir şekilde desteklemesi beklenmektedir. Bu çalışmada iki dilli Türk çocuklarına dijital oyunlar aracılığıyla kültür aktarımı sağlamak hedeflenmiştir. Hazırlanan dijital oyunlar sayesinde iki dilli Türk çocuklarında kültürel benlik ve bilincin oluşması sağlanacak ve Türkçe öğretimi yapılacaktır. Bu oyunların alanda çalışan okutman, araştırmacı ve tasarımcılara model olacağı düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

Günümüzde çeşitli sebeplerle yurt dışına gitmiş veya orada doğmuş farklı milliyetlerden birçok insan vardır. Özellikle 1960'lı yıllardan itibaren çok sayıda Türk vatandaşı da çalışma amacıyla çeşitli Avrupa ülkelerine gitmiş ve oralara yerleşmiştir. Yaklaşık dört nesildir yurt dışında yaşayan Türk toplumunun ana dilini öğrenme ve Türk kültürüne ait değerlerini yurt dışında yaşayan çocuklara öğretme noktasında bazı eksiklikler ortaya çıkmıştır (Irmak, 2016). Son yıllarda aile içinde Türkçenin kullanım oranının düşüklüğü, yeni neslin yaşadığı ülkenin dilini kullanma eğilimi, Türkçe ve Türk Kültürü derslerine katılım oranlarının azlığı Türk dilinin ve Türk kültürünün geleceğini tehlikeye atmaktadır. Bu çalışmada çocukların ilgi, algı ve ihtiyaçlarına uygun kültür aktarımının ve Türkçe öğretiminin hedeflendiği dijital oyun örnekleri sunulmuştur. Bu araştırmanın problem cümlesi; “Yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına dijital oyunlar kullanılarak nasıl Türkçe öğretimi ve kültür aktarımı yapılabilir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.4. Yöntem

Yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi sürecinde etkin kültür aktarımı sağlamaya yönelik hazırlanmış oyun ve eğlence merkezli dijital materyallere

dayalı betimsel bir çalışmadır. Bu bağlamda, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan tasarım geliştirme araştırması modeli kullanılmıştır.

1.5. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışma kapsamında Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının içeriği incelenmiş, kültür aktarımı konusunda çocuklara yönelik hazırlanacak oyunlar için çeşitli içerikler belirlenmiştir. Bu çalışma Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programlarında yer alan 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. seviye kazanımlarıyla sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

Bu çalışmada;

1. Yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi yapılırken oyunların yeterince kullanılmadığı,
2. Türkçe ve Türk Kültürü dersini veren öğretmenlerin genellikle kitaba bağlı kaldıkları için derslerin sıkıcı geçtiği,
3. Oyun ve etkinliklerle yapılan dil öğretimi çalışmalarının öğrencide kalıcılığı sağladığı,
4. Örnek olarak hazırlanması planlanan etkinliklerin kültür aktarımı açısından Türkçe ve Türk Kültürü dersine katkı sağlayacağı ve kazanımların daha iyi anlaşılacağı varsayılmaktadır.

1.7.Tasarımlar

Tasarım geliştirme araştırması, bilginin doğrudan çözüme yönelik uygulamalar yansıtılmasını hedefleyen bir araştırma yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2019). TGA, sosyal bilimler ve fen bilimlerinde ürün, model veya süreç geliştirme araştırmalarında kullanılırken aynı zamanda öğretim tasarımı ve teknolojisi alanında yapılacak çalışmalarda da kullanılması önerilmektedir. TGA, ürünler ve araçların geliştirilmesiyle ilgili araştırmalar ve tasarım ve geliştirme modellerinin geliştirilmesiyle ilgili araştırmalar olarak iki başlık altında toplanmaktadır. Bu çalışmada birinci tip olarak adlandırılan ürünler ve araçların geliştirilmesiyle ilgili

araştırmalar kullanılmış; öğretme ve öğrenme süreçlerinde kullanılabilir ğretim materyallerinin hazırlanması için eğitsel yazılımlar ve web siteleri kullanılmıştır. Bahse konu oyunlar; Wordwall, Lumi, Educandy Studio adlı oyun tabanlı web platformlarında hazırlanmıştır. Her oyuna erişim için QR kod oluşturulmuş, örnek oyunların yönergesi ve görselleri sunulmuştur.

II. BÖLÜM

2. İKİ DİLLİLİK

2.1. Ana Dili, Yabancı Dil ve İki Dillilik

Küreselleşen dünyanın beraberinde getirdiği ülkelerarası etkileşim, teknolojik gelişmeler ve ticaret gibi unsurlara paralel olarak insanlar arası iletişim ihtiyacının artmasıyla birlikte iki dillilik, ikinci dil, yabancı dil gibi kavramlar önem kazanmıştır.

Dil, insanlar arasındaki iletişimi sağlamaya yarayan köprü görevindedir. İnsan, kendi dilinin içine doğar ve kendi dil alanını oluşturmaya başlar. Bu dil edinimi ise anne karnında başlamaktadır. Çocuğun yakın çevresinden edinmeye başladığı dile “ana dili” denir. Ana dili kavramındaki “ana” sözcüğü TDK’ye göre; kaynak, temel, asıl, esas hatta ortak anlamında kullanılmaktadır. Bu doğrultuda ana dili kavramını çocuğun ailesi ve yakın çevresinden edindiği dil olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Wahrig (1980) ve Duden (1985) adlı Almanca sözlüklerde ise ana dili kavramı, çocukluktan itibaren öğrenilen ve kullanılan dil, birinci dil şeklinde tanımlanmıştır.

Topaloğlu (1989) Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğünde ana dilini; “Bireyin önce annesinden ve diğer aile bireylerinden daha sonra da içinde bulunduğu sosyal çevresinden edindiği ve toplumla arasındaki iletişimi sağladığı dil” olarak tanımlamaktadır. Aksan’a göre (1990) ana dili kavramı; anne karnından başlayan süreçle birlikte yakın çevreden öğrenilen ve bireyin bilinç altına işleyen, birey-toplum ilişkisi kurulmasını sağlayan en güçlü bağ olarak tanımlanmıştır. Demircan (1990), insanın yaşamının ilk yıllarında çevresiyle etkileşimi sonucunda algıladığı ve edindiği birinci dile “ana dili” demiştir. Yiğit (2017), ana dili için bireyin doğduğu kültürün dilidir tanımını yapmıştır. “Ana dili, insanın içinde doğup büyüdüğü aile ya da toplum çevresinde ilk öğrendiği dildir” (Vardar, 1980, s. 20). Yabancı Dil Öğretimi El Kitabı’nda bulunan “Ana Dili ve Yabancı Dil Öğretimi” adlı makalede ise ana dili; kişinin doğal olarak edindiği, düşünmeyi ve konuşmayı öğrendiği birinci dil şeklinde tanımlanmıştır. Verilen tanımlardan yola çıkılarak ana dili hakkında şu tanım

yapılabilir. Doğum öncesiyle başlayan doğumla birlikte aileden, çevreden, toplumdan herhangi bir eğitim öğretim almaksızın edindiği, kişinin kendini en iyi ifade etmesini sağlayan birinci dil ana dilidir.

Ana dili kavramını anlama ve anlatma olmak üzere ikiye ayırdığımızda anlama kısmını dinleme-anlama ve okuma-anlama şeklinde tanımlarken; anlatma kısmını konuşma ve yazma becerisi olarak tanımlayabiliriz. Ana dili öğretiminin temel amacı aslında bu becerileri öğrenciye en etkili şekilde kazandırmaktır. Günşen de (2006), yapılan araştırmalar neticesinde Türkçe derslerinde istenilen başarıya ulaşamadığından, Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanımı noktasında verilen bilgilerin uygulamaya, davranışa dönüşemediğinden yakınmaktadır. Bunun sebebini de çocukların okula başlarken getirdikleri yerel özelliklere sahip dilden kaynaklandığını ifade etmektedir. Neticede dil uzun bir zaman, eğitim ve çaba gerektiren bir beceridir; bu beceriyi önemli ölçüde kazandıran kurum ise okullardır.

Dil her ne kadar iletişim aracı olarak kullanılsa da ana dili etkili iletişimin temel dinamiğini oluşturan önemli bir unsurdur. Ana dilinin iyi bilinmesi ile düşünceler sağlıklı bir şekilde ifade edilebilir ve insanlar başka kültürlerle yaşasalar bile ana dillerini tam anlamıyla kullanabildikleri ölçüde etkili bir iletişim kurabilirler. Bu sebeple ana dili öğretiminde kullanılacak yöntem ve stratejiler önemlidir. Ezberden ziyade uygulamaya dönük yapılacak etkinliklerle ana dili öğretimi başarıya ulaşacaktır.

2.2. Yabancı Dil ve Yabancı Dil Öğretimi

Küreselleşen dünyanın beraberinde getirdiği etkileşim dolayısıyla yabancı dil öğretimi ve öğrenimi hızla önem kazanmıştır. Her dil altında farklı bir kültür barındırdığı için ortaya çıkan bu etkileşimle beraber diğer kültürlerin tanınması da kaçınılmaz olmuştur. Yiğit (2020), yabancı dil öğrenme sürecini, hedef dilin kültürünü yeni bir dünyanın farklı bir bakış açısıyla keşfedilmesi olarak tanımlamıştır. Yabancı dil öğretimi kültür öğretimi olduğu için bugün dil öğretiminde dil bilimsel yapıların öğretiminden çok dilin kültürel yönüne ağırlık verilmeye başlanmıştır. Polat (1990), yabancı dil öğrenmenin farklı bir kültürle etkileşime girmek olduğunu ve kişinin kültürlerarası karşılaştırmalar yaptığını ifade etmiştir. Tapan (1995), kültürel etkileşimin öğrenciye; yabancı bir dünyayı ve kültürü tanımak, o dünyayı çözmeye çalışmak, kendisine bilgi

ve düşünce zenginliği kazandırarak ufkunu genişleteceğini söylemiştir. Kısaca bir dilin öğrenimi kültürün öğretimi ile başlamaktadır. Yiğit'in (2014) bahsettiği üzere yabancı bir dilin öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir. Bu sebeple tüm kelimeler aslında ardında bir kültür geçmişi barındırmaktadır. Yabancı dil öğretiminin de temeli kaynak kültür, hedef kültür ve ortak kültür yapılarından oluşmaktadır. Kültür öğelerinin gerektiği biçimde aktarılmasıyla da öğrencinin çok yönlü gelişimine katkı sağlanmaktadır.

Bireyler çeşitli nedenlerle farklı dilleri öğrenmek isteyebilirler. Bunlara; yeni bir dil öğrenmeye haz duyma, farklı bir ülkeye seyahat etme, yabancı dil konuşan biriyle arkadaşlık kurma, evlenme vb., askeri, siyasi, ticari amaçla kullanma, bilimsel yayınları takip etme, tercümanlık, çevirmenlik yapma gibi nedenler örnek verilebilir. Bireyin belirli bir amaç için öğrendiği, kendisine tamamen yabancı olan ve yaşadığı çevrede işlevsel olarak kullanılmayan bir dile yabancı dil denir. Yabancı dilde edinme değil öğrenme söz konusudur. Bu yeni öğrenilen dilde, bireyin kelime dağarcığı sınırlıdır. Bu yüzden çoğu zaman kendini ifade etmede zorluk çekmektedir. Konuşmaları ana dilindeki kadar akıcı olmasa da fikirlerini ifade ederken yine de ana dilinin etkisi altında kalmaktadır. Çünkü dil ve düşünce iç içedir ve bir toplumun ruhunu yansıtır. Kişi kendi toplum ruhunun farkında olmadan diğer bir toplumun düşünce şeklini kavrayamamaktadır.

2.3. İki Dillilik/ İkinci Dil

Küreselleşmenin beraberinde getirdiği ülkelerarası etkileşim, insanlar arası iletişim etkinliklerini de artışına neden olmuştur. Bu sebeple günümüzde de birden fazla dil bilen insanların sayısında bir artış söz konusudur. İnsanların bir kısmı için iki dillilik durumu bir seçim olabileceği gibi bir kısmı için de toplumsal bir durum olabilir. İki dillilik üzerine yapılan araştırmaların temel amacı "iki dillilik nedir?" sorusuna bir cevap bulmaktır. Bu kavramın tanımlanmasında görüş birliğinin olmayışı da dikkat çekmektedir. Çünkü dünya nüfusunun üçte ikisi iki dillidir ve bu yüzdelik dilimde yer alan bireylerin ne tür bir iki dilliliğe sahip olduğunu tam anlamıyla belirlemek imkansızdır. Bu sebeple iki dillilik kavramının tanımlanmasında da dilbilimciler arasında bir görüş birliği bulunmamaktadır (Çelik, 2007). U. Weinrich (1968) iki dillilik üzerine yapılan araştırmaların kurucusu olmakla birlikte iki dilli bir bireydir.

İki dilliliği en genel tanımıyla her iki dilin alternatif olarak kullanma pratiğine iki dillilik; bunu uygulayan kişiye de iki dilli denir. şeklinde açıklamıştır.

İngilizce “bilingualism” olarak tanımlanan iki dillilik terimi, Latince “iki” anlamına gelen “bi” ve “dil” anlamına gelen “lingua” sözcüklerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Güncel TDK’ye göre iki dillilik; “İki dilli olma durumu.” şeklinde tanımlanmıştır. Bloomfield’a (1933) göre her iki dili de akıcı ve ana dile yakın düzeyde kullanan bireylere iki dilli denilmektedir. Lewandowski’ ye (1984) göre iki dillilik; her iki dile aynı oranda hâkim olan bireylerin ikinci dilde de kendini ana dilindeki kadar iyi ifade edebilmesi, her iki dilde de anlama ve anlatma becerilerini uygulayabilmesidir. Baker’in (2001) tanımına göre iki dillilik, iki ya da daha fazla dili akıcı olmasından ziyade toplumsal yaşamda, farklı iletişim ortamlarında ya da durumlarında kullanabilmektir.

Demircan (1990), iki dilliliği; kişinin hayatının herhangi bir döneminde ana dilinden farklı ikinci bir dili belli derecede kullanıyor olmak şeklinde ifade ederken Günay (2015), “Bir insan gündelik hayatında sürekli olarak iki dil kullanıyorsa bu insan iki dillidir.” demiştir. Genel olarak iki dilliliği; bir kişi tarafından en az iki farklı dilin dönüşümlü ve düzenli kullanımı olarak tanımlayabiliriz. Bireylerin ana dillerine olan hakimiyeti ikinci dil öğrenmelerini de etkilemektedir. Çocuk ana dilinin temelini aile içerisinde atmaktadır. Ana dilinin gelişimi çocuğun öğreneceği ikinci veya üçüncü dil üzerinde birtakım olumlu ya da olumsuz etkiler bırakacaktır. UNESCO (2006), iki ya da daha fazla dili edinmesini kolaylaştırmak için çocukların ana dillerinin desteklenmesi gerektiğini ayrıca ana dilini geliştiremeyen çocukların kültürel açıdan kimliğini de koruyamadığını ifade etmiştir (akt. Bican, 2017).

Genel olarak bakıldığında aslında birden fazla dil bilmenin yapılan çalışmalar neticesinde insan beyni üzerindeki olumlu etkileri olduğu saptanmıştır. Bu nedenle bazı ülkelerde çocuklara hedef dilin yanı sıra birden fazla dil öğretimi çalışmaları da yapılmaktadır. İkinci bir dilin öğretimi hususunda ailelere önemli roller düşmektedir. Çünkü dil gelişimi yaşam boyu devam eden bir süreci kapsamaktadır. Bu yüzden dil öğretimi için geliştirilecek hedefler uzun vadeli olmalıdır. Baker (2011), iki dilli çocuk yetiştirmek için ailelerin kullandığı çeşitli dil stratejilerinin olduğundan bahsetmektedir. Bunlardan ilki tek kişi tek dil (TKTD) yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre aile bireylerinden her biri çocukla farklı bir dilde konuştuğu için çocuğun ev dışında üçüncü bir dili öğrenmesi sağlanır. İkinci stratejiye göre aile bireyleri ikinci

bir dili öğrenen çocukla ana dilinde konuşur. Bu sayede çocuk ana dili ve çevresi vasıtasıyla öğrendiği ikinci dil girdisini dengeleyebilmektedir. Üçüncü stratejide aile bireyleri çocukla iki dilde de konuşur. Anne, babanın İngilizce ve Maltaca konuşuyor olması; çevrenin de dilinin Maltaca ve İngilizce olması örnek olarak verilebilir. Son olarak dördüncü stratejide, aile bireyleri ikinci dili çocuğa geç tanıtmış olabilir. Yani anne ve baba çocuk belli bir yaşa gelene kadar onunla ana dillerinde konuşur. Çocuğun ana dili dışında ikinci bir dili öğrenmeye başlamasıyla ardışık iki dillik gerçekleşmeye başlamaktadır. Yani çocuk birinci dili evde ebeveynlerinden öğrenirken ikinci dili de yaşadığı çevreden öğrenmektedir. Özellikle birinci ve ikinci stratejiler seçkin ve orta sınıf ailelerde tercih edilirken üç ve dördüncü stratejiler çoğunlukla ekonomik olarak dezavantajlı gruplarda, göçmenlerde ve işçi sınıfı ailelerinde görülmektedir.

2.4. Yurt Dışında Yaşayan İki Dilli Türk Çocuklarının Karşılaştığı Dil Sorunları

1960'lı yıllardan itibaren çeşitli Avrupa ülkelerine, çalışmak veya farklı maksatlarla çok sayıda insan göçü yaşanmıştır. Bu ülkelerin başında Almanya, Belçika, Hollanda, Avusturya, Fransa ve Danimarka gelmektedir. Bu durum beraberinde çok dilli ya da çift dilli insan sayısında artışa vesile olmuştur. 1960'lı yıllarda çok sayıda Türk vatandaşı da çalışma amacıyla yurt dışına gitmiş ve çeşitli sebeplerle buralara yerleşmiştir. Türk vatandaşlarının yurt dışına göç etmesi birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlardan en belirgin olanı dil ve kültür çatışmalarıdır. Çoğunlukla göçmenler ikinci bir dili okuldan, çevresinden, arkadaş ortamı gibi değişkenler vasıtasıyla öğrenmekte, ana dilini ise belli çevrelerde ve aile ortamında kullanmaktadır. Nuruan vd. (2005) göre; farklı bir ülkede yaşamaya karar vermiş insanların buldukları ülkenin dilini kültürünü öğrenmeden yaşamaları beklenmemektedir. Ancak kendi ana dillerini ve kültürlerini de tamamen terk etmeleri kabul edilemez bir durumdur. Yurt dışında yaşamaya başlayan Türk vatandaşlarının hem yaşadıkları ülkenin dilini öğrenmesi hem de ana dilleri olan Türkçeyi çocuklarına öğretmede ciddi derecede sorunlar yaşadığı görülmektedir. Bu da çocukların eğitiminden aile ilişkilerine değin birçok alanda sorun yaratmaktadır. Özellikle birinci ve ikinci kuşak olarak tabir edilen göçmenlerde dil ve kültür açısından çatışma yaşandığı açıktır. Çünkü bu kuşakta bulunan kişiler çevresinde ve okulunda yabancı ve kendisine çok yeni bir kültürle tanışmıştır. Bu kuşak aile içinde Türkçe konuşurken

okul ve arkadaş ortamında farklı bir dile maruz kalmıştır. Bu da kültürel ve dilsel yönden bir çatışma yaşamasına neden olmuştur. Daha sonra gelen üçüncü ve dördüncü kuşak ise tamamen o ülkede doğup büyüdüğü için birinci ve ikinci kuşağa nazaran buldukları ülkeye daha kolay uyum sağlamışlardır. Fakat bu kuşakta Türkçe ve Türk kültürünü daha geri plana atmış, bu durum da ana dillerini yeterince öğrenememelerine neden olmuştur. Ertem'in (2013) Amerika'da yaşayan ikinci kuşak Türk çocuklarının Türkçeyi kullanım durumları ve dil kültür ilişkisi üzerine yapmış olduğu çalışmasına göre; birinci kuşakta bulunan aileler hayatlarını idame edebilmek için İngilizceyi öğrenirken, ikinci kuşaktakiler ise sosyal yaşamlarında İngilizce konuşmayı tercih etmektedir. Üçüncü kuşak ise evde de sosyal yaşantısında da İngilizceyi kullanmayı tercih etmektedir. Araştırma kapsamında bulunan Türk ailelerince, Türkçenin aile ortamında konuşulduğu takdirde unutulmayacağı ve Türkçe ve Türk kültürünün çocuklara yeterince verildiği takdirde Amerikan toplumu tarafından asimile edilemeyeceği görüşü hakimdir. Fakat çocukların yaşları büyüdükçe günlük hayatlarında yoğun olarak İngilizceyi tercih ettiği ve kendilerini yabancı kültüre daha yakın hissettikleri görülmektedir. Yine Aksak vd.'nin (2021) Almanya'daki iki dilli Türk çocukları üzerine yapmış oldukları araştırmaya göre; Almanya, göçmenlerin ana dili eğitiminin kendi ülkesine uyum sağlanması konusunda bir engel teşkil ettiğini düşünmüş; bu sebeple de ana dili eğitimine ket vurmuş veya duyarsız kalmıştır. Bu durum da Almanya'da yaşayan Türklerin ana dillerini yeterince öğrenememesine sebep olmuştur. Özellikle dördüncü kuşak olarak adlandırılan nesilde bu durum belirgin olarak görülmektedir. Oysaki ana dili ediniminin ikinci dil öğrenimine ve akademik başarıya katkısı büyüktür. Benzer şekilde Gürbüz'ün (2017) Fransa'da yaşayan iki dilli göçmen Türk çocukları ile ilgili yapmış olduğu çalışmada; birinci kuşak olarak adlandırılan göçmenlerin tekrar memleketlerine döneceği düşüncesi ve eğitim seviyelerinin düşüklüğü nedeniyle Fransızca'yı öğrenemediği, ikinci kuşağın ise en azından Fransızca konuşarak yaşadığı toplumla anlaşabilmesi anne babalarına nazaran biraz daha avantajlı olduklarını göstermiştir. İkinci ve üçüncü kuşağın gelişimiyle birlikte Türk toplumunun profili ve genel görünümü de değişikliğe uğramıştır.

Her ülkenin azınlık dil politikaları birbirinden farklılık gösterdiği için bireylerin ana dillerini muhafaza ve ikinci bir dili öğrenme süreci değişiklik göstermektedir. Örneğin Fransa ana dille eğitim konusunda Avrupa'daki en katı ülkelere biridir. Avrupa

Birliği ile yaptığı çeşitli anlaşmalara bağlı olarak göçmenlerin ana dili ve kültür eğitimi konusuna katkıda bulunmaya başlamıştır. Göçmen ocuklara ana dili eğitimi vermesi için konsolosluk aracılığıyla ülkeye Türk ğretmenler getirmiştir. Akıncı (2007) bu programın amacını göçmen ocukların Fransız okullarına uyum sağlamalarını ve ülkelerine geri döndüklerinde kendi dillerine ve kültürlerine yabancı kalmamalarını sağlamak olduğunu söylemiştir. Bu politikalar karşısında Türk Millî Eğitim Bakanlığı harekete geçmiş ve yurt dışında yaşayan Türk ocuklarına Türkçe ve Türk Kültürü adı altında seçmeli bir ders oluşturmuştur. Bu dersi vermeleri için Türkiye'den öğretmeler görevlendirmiş, derse uygun müfredat geliştirmiş, bu müfredata göre de araç gereç hazırlamıştır. Ancak bazı ülkeler ana dili eğitiminin çocukların bulunduğu ülkeye uyum sürecine engel teşkil ettiği düşüncesindedir. Ayrıca Türk ailelerin Türkçe ğretiminin çocuklarına akademik anlamda bir fayda sağlamayacağı düşüncesi Türkçe derslerinin ders dışı saatlerde gerçekleşmesine neden olmuştur. Bu durumda dersler de verimsiz şartlar altında gerçekleşmiştir. Halbuki iki dillilik hem bireyin akademik başarisına hem de yabancı bir dil öğrenmesi üzerine büyük katkı sağlayan bir süreçtir.

2.5. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Programı

Günümüzde birden çok dile sahip olmak olağan bir durum haline gelmiş, yurt dışında yaşayan Türk çocukları da yaşadıkları ülkenin dilini verilen eğitimler vasıtasıyla öğrenmiştir. Böylece ana dili dışında en az bir yabancı dili konuşur hale gelmişlerdir. Bu ocukların, yurt dışında yaşadığı için kendi ana diline maruz kalma süreçleri farklılaşmış; Türkçelerini geliştirme ve kendi kültürlerini tanıma imkn sağlanması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Türkçe ve Türk Kültürü ğretim Programı merkeze alınarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma adı altındaki dört temel beceriyi öğrencilere kazandıracak kazanımlar oluşturulmuştur (MEB, 2018).

Her ülkenin eğitim ve okul sistemleri farklı olduğu için bu dersin verileceği sınıf sayıları da ülkelere göre farklılık göstermiştir. Bu nedenle ğretim programı yapılandırılırken temel eğitime denk gelecek sekiz seviye esas alınmıştır. Dört temel dil becerisi sayılan dinleme, konuşma, okuma ve yazma kazanımları sarmal yapıda oluşturulmuştur. Bu programla Türk çocuklarının kendi kültürlerini öğrenmeleri, içinde yaşadıkları toplumun kültürleri ile benzerlik ve farklılıkların karşılaştırıp anlamlandırmaları hedeflenmektedir.

Bu program hazırlanırken yurt dışında yaşayan Türk çocukları, çocukların öğretmenleri ve ailelerinin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur. Bu kapsamda program geliştirmenin birinci basamağı olarak hazırlanan ihtiyaç analiziyle programdaki hedeflerin gerçek ihtiyacı karşılaması gerekliliği göz önüne alınmıştır. Daha sonra Fransa, Almanya ve İsviçre’de yaşayan Türk çocukları ve onların velileri, Türkçe ve Türk Kültürü dersini veren öğretmenleri ile derinlemesine yapılan çalışmalardan elde edilen bulgulara göre bir ölçek geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Ölçekten elde edilen bulgularla da öğretim programının hedefleri ve hedeflere uygun temalar belirlenmiştir.

Türkçe ve Türk Kültürü Dersi programında; dinleme, konuşma, okuma ve yazma adı altında ele alınan dil becerilerinin 1-4. Seviye kazanımları kişilerarası iletişim becerileri dikkate alınarak oluşturulmuştur. 4-8. Seviyelerde ise karşılaştırma, çıkarım yapma, sınıflama, sentezleme ve değerlendirme gibi bilişsel alan kazanımları kapsayan, zorluğu aşamalı olarak artacak şekilde oluşturulmuştur. Tema ve alt temalar ise sarmal bir yapı oluşturacak şekilde tasarlanmıştır (MEB, 2018).

Ayrıca öğretim programı; saygı, güvenilir olma, duyarlı olma, vatandaşlık bilinci gibi evrensel değerler ve iletişim, iş birliği, eleştirel düşünme, problem çözme, kültürler arası becerileri kapsayan 21. yüzyıl becerileri de dikkate alınarak hazırlanmıştır.

2.5.1. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı’nın Özel Amaçları

Türkçe ve Türk Kültürü dersinin amacı yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının Türkçeyi edinmesini sağlamak ve dört temel dil becerisini geliştirmektir. Bunun yanı sıra Türk çocuklarına Türk kültürünü aktarmak, Türk kültürüyle buldukları ülkenin kültürünü ilişkilendirerek kültürlerarası benzerlik ve farklılıkları fark etmelerini sağlamaktır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin (MEB, 2018, s.2):

- Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,

- Söz varlıklarını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- Millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlerimizi tanıyıp severek benimsemelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

2.5.2. Öğrenme ve Öğretme Süreci

Özellikle Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğrencileri yaş ve dil seviyesi bakımından farklılık göstermektedir. Dersler genellikle birleştirilmiş sınıf düzeninde gerçekleştirildiği için sınıf düzeni, kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri de çeşitlendirilmiştir. Bu yöntemlerden iş birlikli öğrenme, grup çalışmaları, birleştirilmiş öğretim gibi uygulamalar kullanılarak öğrencilerin derse aktif katılımı sağlanmalıdır. Bu süreçte öğrencileri aktif kılmak onların daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmesini sağlayacak aynı zamanda öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmesine de katkı sağlayacaktır. Bu programın uygulanmasında öğretmenlere büyük sorumluluk düşmekte, öğretmenler eğitim ortamlarını oluştururken öğrencilerin ihtiyaçlarını ve seviyelerini de dikkate almalıdır.

Türkçe ve Türk Kültürü Dersi öğretim programına göre her seviye için belirlenen 8 temanın işlenmesi öngörülmüştür. Seviyelere göre alt temalar oluşturulmuş ve hiyerarşik bir biçimde sıralanmıştır. Temalar her ne kadar alfabetik olarak sıralanmış olsa da kitaplar hazırlanırken şu sıralamanın dikkate alınması önerilmiştir (MEB, 2018):

1. Ben ve Ailem,
2. Çevre, Farklılıklar ve Birlikte Yaşama,
3. Oyun ve Eğlence,
4. Bayramlar ve Kutlamalar,
5. Gezelim Görelim,
6. Geçmişe Açılan Kapı,
7. Sanat ve Edebiyat,
8. İnsan ve Doğa.

BAYRAMLAR VE KUTLAMALAR

anmalar, asker uğurlama, Atatürk ve 23 Nisan, bayramlar, dinî ve milli bayramlar, doğum günü, düğün, festivaller, gelenek ve görenekler, kandil geceleri, kına gecesi, kurtuluş günleri, kutlamalar, mevsimlik bayramlar, nevruz, önemli günler, resmî bayramlar, yıl dönümleri.

BEN VE AİLEM

aile tarihi, aile, ailele iletişim, ana dilim, arkadaşlık, büyükelçilik, büyüklerimiz, dayanışma, dostluk, eğitim süreci, eğitim, gelecek, gelenekler, göç, gurbet, hayaller, hemşeri, hısım akraba, inançlar, konsolosluk, kurallar, memleket, meslek seçimi, okul, saygı, selamlaşma, sevgi, sıra, sorumluluk, soy ağacı, tanışma, Türkçe, Türkiye’de eğitim, vatan, yardımlaşma.

ÇEVRE, FARKLILIKLAR VE BİRLİKTE YAŞAMA

adil olma, anlaşma, barış, ben ve çevrem, birlikte yaşama, farklı diller ve kültürler, diller, eşitlik, evrensel değerler, farklı diller, farklı kültürler, göç, iletişim, inançlar, insan hakları, iş birliği, kültürler arası iletişim, kültürler arası, ortak yaşam, paylaşma, saygı, sevgi, sorumluluk, tanıma biçimleri, uyum, uzlaşma.

GEÇMİŞE AÇILAN KAPI

Atatürk, bağımsız Türkiye, çağdaşlaşan Türkiye, Dede Korkut hikâyeleri, destanlar, efsaneler, halk hikâyeleri, Türklerin İslamiyet’i kabulü, ilk Türk İslam Devletleri, İslamiyet ve birlikte yaşama kültürü, masallar, Milli Mücadele, Orta Asya İlk Türk Devletleri, Osmanlı Devleti, Osmanlı toplumunda birlikte yaşama kültürü, tarihî kahramanlar, tarihsel süreç içinde Türklerin yerleştiği bölgeler, tarihte Avrupalı karakterler gözüyle Türkler ve Türk kültürü, Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluşu.

GEZELİM GÖRELİM

bölgeler, coğrafi özellikler, dağlar, dünya ülkeleri ve Türkiye, ırmaklar, iklim, komşular, kültürel mekânlar, memleket, ovalar, şehirlerimiz, tarihi ve turistik mekânlar, tatil, turizm, Türk mutfağı, Türkiye, Türkiye’nin doğal güzellikleri, yemekler, yerel kültürler, yolculuk, yöresel lezzetler.

İNSAN VE DOĞA

atıklar ve geri dönüşüm, beslenme, bitkiler ve hayvanlar, canlılar ve hakları, çevreye bağlı yemek kültürleri, doğal afetler, doğal zenginlikler, hayvan türleri, kıyafetler, kişisel bakım, kişisel sorumluluklar, sağlık, tabiat olayları, takvim (yıl, mevsim, ay, hafta, gün, saat), tarihi ve kültürel yeme alışkanlıkları, Türkiye’ye özgü canlılar

---

OYUN VE EĞLENCE

bilmece, boş zaman, bölgelere göre çocuk oyunları, dijital oyunlar, eğlence, ezgili oyunlar, geleneksel Türk gölge oyunu, halk oyunları (folklorik oyunlar), hobiler, kelime avı, kelime oyunları, lunapark, mani, manili oyunlar, mizahi fıkra, ninni, oyun alanları, oyun, oyuncak, sokak oyunları, strateji oyunları, şarkı, şarkı söyleme, şehir avı, tekerleme, tekerlemeli oyunlar, türkü, türkü söyleme.

SANAT VE EDEBİYAT

camı, çocuk şarkıları, dünya kültürel mirasına Türklerin katkıları, el sanatları, han, kale, kopuz, külliye, medrese, müzik aletleri, oyuncak yapımı, saz, semboller, simgeler, sivil mimari eserler, türbe, Türk edebiyatı, Türk müziği, Türk sanatı, Türk şair ve yazarlar, Türkçe basılı yayınlar, Türkçe televizyon kanalları, ud.

Şekil 1. Temalar ve Alt Temalar (MEB, 2018, TTKD, s.4)

2.5.3. Türkçe ve Türk Kültürü Dersinde Ölçme ve Değerlendirme

Her ülkenin farklı bir eğitim sistemi olduğu için Türkçe ve Türk Kültürü dersi de bu sistemler içinde kültürel bir faaliyet olarak gerçekleştirilmektedir. Öncelikle bu ders verilirken öğrencide bir not kaygısı oluşturulmamalı, aksine kendilerini rahat hissedebilecekleri bir ortamda Türkçelerini geliştirmeleri, Türk kültürünü tanımaları sağlanmalıdır.

Bu derse katılım ve devam isteğe bağlı olmakla birlikte her sınıf düzeyinden öğrenci bulunduğu için eğitim uygulamaları birleştirilmiş sınıflarda yapılmaktadır. Çünkü derse katılan aynı yaştaki çocukların dil düzeyleri birbirinden farklılık gösterebileceği gibi kendisinden yaşça büyük çocuklardan da daha iyi Türkçe konuşan öğrenciler de olacaktır.

Öğrencilerin gelişimlerinin izlenmesinde öğretmenlerin rolü büyük önem taşımaktadır. Öğretmenler, öğrencilerini titizlikle gözlemlemeli ve kayıt altına almalıdır. Dersin verimliliği ile ilgili ailelerle iş birliği içerisinde olmalıdır. Bu amaç doğrultusunda kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarı, öz değerlendirme, akran değerlendirme, sınıf içi öğrenci günlüklerinden ve yapılandırılmış gözlem formlarından yararlanmalıdır. Sadece bilişsel beceriler değil duyuşsal ve psikomotor becerilerin ölçümü de yapılmalıdır.

Tüm bunlar dikkate alındığında ölçme ve değerlendirme uygulamaları bireysel ve iş birlikli öğrenme temel alınarak tasarlanmalıdır. Birleştirilmiş sınıf düzeni olduğu için akran değerlendirme ve grup değerlendirme uygulamalarına da yer verilmelidir.

3. DİL, KÜLTÜR, KÜLTÜR AKTARIMI

3.1. Dil Nedir?

Dil; insanların duygu, düşünce, istek ve dileklerini aktarmak için kullandığı işaretler ve kelimeler birligidir. Dil, toplumsal yaşamın bir parçası olmakla birlikte taşıdığı anlam boyutlarıyla insanın fiziksel, ruhsal, kültürel, sosyal vb. tüm değerleriyle kaynaşmış bir sistemdir. TDK (2022) dili, “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban” şeklinde tanımlamıştır. Dil, insanlarla olan bütün ilişkilerimizde kullandığımız bir araç olarak hayatımızın her alanında mevcuttur. Evde, okulda, işte, sokakta, alışverişte ve sayamadığımız birçok alanda dil ile yaşamaktayız. Bireyler duygu ve düşüncelerini diğer insanlara dil yoluyla aktarmaktadır.

Dil, son derece karmaşık bir yapıdır ve dilin işaret ettiği nesnelere ve kavramlar arasında doğrudan bir ilişki bulunmayabilir. Dilin bu işlevi göz önüne alınarak dille ilgili dil bilimciler ve akademisyenler tarafından birçok dil tanımı yapılmıştır. F.de Saussure (1985) dili, işaretler ve gölgelerden oluşmuş bir sistem olarak tanımlarken A. Martinet (1998) dili, anlam birimlere ayrıştırılabilen bir bildirişim aracı olarak tanımlamıştır. Sapir’e göre dil istemli olarak üretilen simgeler düzeni aracılığıyla duygu, düşünce ve isteklerin bildirişiminde kullanılan, içgüdüsel olmayan, yalnızca insana özgü bir yöntemdir (Akt. Açıköz, 2018, s. 5). Aksan’a (1998) göre dil, bilim, sanat, kültür gibi alanlarla ilgisi olan aynı zamanda insan ve toplumdaki da ayrı düşünülemez bir kurumdur. Ergin (1999, s. 3) dili, “insanlar arasında bir anlaşmayı sağlayan doğal bir araç, kendisine özgü kuralları olan ve ancak bu kuralları içerisinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş toplumsal bir kurumdur.” şeklinde tanımlamıştır. Ungan (2013) ise dili, sınırlı sayıdaki seslerle sınırsız sayıda cümle kurabilmeyi sağlayan bir mekanizma olarak tanımlamıştır.

Kaplan (1985) dili şu üç boyutta açıklamıştır. Birinci boyutta dili bazı ses veya ses gruplarının o nesnelere, şeylerin hayalini uyandırması sürecinden ibaret olduğunu belirtmiştir. İkinci boyutunda dili işlevi bakımından ele alarak onun bir vasıtadan ibaret olduğunu ifade etmiş, üçüncü boyutta ise dili hayatın aldığı şekil ve bir milletin

tarihinin özeti olarak tanımlamış ve dili manevi bakımdan ele almıştır. Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan, toplumların kendi değer yargılarına göre şekillenmiş, kendine özgü sistematiği ve kuralları olan seslerden örölü bir yapıdır. Chomsky (akt. Yalçın ve Şengöl, 2007) dilin iletişim süreci içerisinde düşünceyi aktarma görevini üstlenmesinin öneminden bahsetmiştir.

Dil, milletleri bir arada tutan en önemli unsurdur. Bir millete ait ortak değerleri, örf ve adetleri bünyesinde barındırır. Bu özelliği ile insanlar arasında milli bir kimlik oluşmasını sağlamaktadır. Kaplan'ın (1985) dediği gibi insanın öğrendiği ilk dil onun milli dili, milli kimliğidir.

Dil, kültürün taşıyıcısıdır ve bir milletin kültürü hakkında bilgi edinilmesini sağlayabilmektedir. Bu sebeple de toplumun kültürel öğelerinin başında yer almaktadır. Bir milletin sahip olduğu kültürel birikimleri dil sayesinde nesilden nesile aktarılır. Bu sayede dil de kültür de canlılığını korumaktadır. Korkmaz (1997), dilin değişikliğe uğramayan sakin bir yapıya sahip olmadığını ifade etmiştir. Dil de canlı olduğu için kendini sürekli yenileyebilmekte, yeni kelime ve ekleri bünyesinde barındırabilmektedir. Özbay (2002) dilin kültür aktarıcısı ve bir anlaşma vasıtası olduğunu belirtmiştir. Ona göre dil, konuşulduğu toplum içinde şekillenir. Herhangi bir toplumda dünyaya gelen bir bebek de sadece iletişim kurmak amacıyla dili öğrenmez, dili öğrenirken o toplumun kültürünü de edinmeye başlar.

Yukarıda yapılan tanımlardan hareketle dili ele alırken farklı bağlamlar içinde değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Genel olarak bakıldığında dil üzerine yapılmış tanımlar dilin sadece bir iletişim aracı olmadığını aynı zamanda kültürü de içinde barındırarak kültürün taşıyıcılığını yaptığı üzerinde yoğunlaşmaktadır.

3.2. Kültür Nedir?

Bir milletin dilini doğru öğrenmek ve öğrendiklerini içselleştirmek için o milletin kültürüne hâkim olmak gerekir. Toplumların kendine has özelliklerini barındıran ve bu özelliklerin nesilden nesile aktarılmasını sağlayan maddi manevi değerlerin tümüne kültür adı verilir. Gökalp'e göre (2001, s. 92) kültür; "hars adını verdiği, halkın geleneklerini, alışkanlıklarını, törelerini, sözlü ya da yazılı edebiyatını, dilini, müziğini, dinini, ahlâkını, estetiğini ve ekonomisini barındıran ürünlerdir. Kültür kavramına kelime anlamıyla bakacak olursak TDK'nin (2022) tanımında kültürden

“Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin” şeklinde bahsettiği görülmektedir. Bu tanımda ve diğer tanımlarda da görüldüğü üzere kültürün milletlerin yaşamlarından izler taşıyan, gelecek nesillerin şekillenmesinde rol üstlenen maddi ve manevi unsurlar olduğunun altı çizilmiştir. Kaplan’a (2002) göre kültür, insanları diğer canlılardan ayıran özellik doğanın verdiğiyle yetinmeyip onu değiştirmesi ve kendi emrinde kullanmasıdır. Bu amaçla vücuda getirilen maddi ve manevi her şey kültürün bir parçasıdır. Tural (1992), tarihi kesin olarak bilinen bir toplumun sosyal etkileşim sayesinde nesilden nesile aktardığı maddi ve manevi yaşayış tarzını temsil eden, kişiye ve topluma benlik ve kimlik kazandıran, yaşadığı çevreyi ve şartları kendi hedefleri doğrultusunda değiştirme isteği ve iradesine sahip değer, norm ve sosyal kültür unsurlarının belirlendiği sistem şeklinde bir kültür tanımı oluşturmuştur.

Her milletin kültürü birbirine göre farklılıklar barındırmaktadır. Kültür, milletlere özgüdür ve bir toplumda yaşayan insanların davranışlarına, yeme içme alışkanlıklarına, düşünme biçimlerine de yansımaktadır. Bu durum dil sayesinde ilk zamanlardan günümüze kadar gelmektedir. Yeni nesiller atalarının yaşam tarzlarını, dünyaya olan bakış açılarını o zamana kadar aktarılmış olan kültür unsurlarından yola çıkarak anlayabilmektedirler.

Korkmaz’ın da (1997) dediği gibi bir devleti yaşatacak ve ona canlılık verecek esas güç kültürdür. Bu sebeple devletlerin yaşaması, gelişmesi ve canlı kalabilmesi kültürlerine verecekleri değerle mümkündür. Köklü devletleri ayakta tutan onlara güç veren öğelerin başında kültürün sağlam olması gelmektedir. Kültürler kendi zaman, mekân ve şartları içinde değer bulurlar. Kültür de her canlıda olduğu gibi bir gelişim ve değişim gösterir. Yani kültür de diğer canlılar gibi doğar, büyür, gelişir ve işlevini tamamladıktan sonra kaybolur (Yiğit, 2017). Bir millet hakkında en gerçekçi bilgiye sahip olmak için o milletin kültürüne bakılmalıdır. Çünkü o milletin yaşam tarzı, örf ve adetleri, tarihi, dili, dini, musikisi, sanatı vb. öğelerini kültürlerinde bulmak mümkündür.

3.3. Dil – Kültür İlişkisi

Dil ve kültür birbirini tamamlayan ve birbirine sıkı sıkıya bağlı iki unsurdur. Kültürün temelinde dil vardır. Dil, kültürü koruyan, onun zarar görmesini engelleyen, ona sahip çıkan ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan bir vasıtaadır. (Ünalın, 2004, s. 226). Dil, kendisini kullanan toplumun kültüründen etkilenip beslenerek ayakta kalır; kültürün oluşması için de bir zemin hazırlar. Bu sayede tarih, sanat, müzik, edebiyat gibi kültürel değerlerin oluşmasını ve korunmasını sağlar. Uygur (1996, s. 19), dil ve kültür arasındaki bağı çeşitli benzetmeler kullanarak açıklamıştır. Dil ve kültür arasındaki ilişkiyi; dili, kültür alanını aydınlatan bir güneşe, kültür iklimini dokuyan bir ipliğe ve kültür yapısını bir arada tutan çimentoya benzeterek açıklamaya çalışmıştır. Akarsu (1998, s.85), dil ve kültürün iç içe geçmiş bir bütün olduğunu ve dilin gelişmesiyle kültürün de gelişerek üst seviyelere ilerlediğini belirtmiştir. Yani dil ve kültür gelişirken birbirlerini etkilemektedirler. Dil geliştikçe kültür, kültür geliştikçe de dil gelişmektedir.

Dilin kültür açısından üstlendiği bir diğer görev ise kültürün nesilden nesile aktarılmasını sağlamasıdır. Dilidüzgün (2003) ve Temizyürek (2001), dili geçmişle gelecek arasında kurulmuş bir köprüye benzetmiş ve dilin kültürü taşıyıcı bir özelliğe sahip olduğunu belirtmiştir. Göçer (2012), toplumların geçmişten günümüze kadar gelen yaşayış biçimlerinin damıtılması olarak tanımladığı kültürün, yazılı ve sözlü ürünlerle dil aracılığıyla günümüze kadar ulaştığını ve nesillere aktarıldığını ifade eder Yiğit'in (2017) bahsettiği gibi deyişler, deyimler, atasözleri, ninniler, türküler gibi kültürel göstergeler dil vasıtasıyla söylendikçe kültürler arası köprüler kurmaktadır. Bir toplumun diline bakıldığında o topluma ait kültür öğelerini barındırdığını rahatlıkla görebiliriz. Temeli geçmişe dayanan kültürün gelecekte de var olabilmesi dil ile kurduğu köprünün sağlam ve canlı olmasına bağlıdır. Unutulmamalıdır ki dil ve kültür arasında sağlam bir bağ vardır.

Bir toplumun kültürel değerlerinin oluşması için ortak bir iletişim diline ihtiyaç vardır. İletişimin kurulabilmesi için mesaj, alıcı, gönderici, kanal ve dönüt gibi unsurlar gereklidir. İletişim içerisindeki kodların çözülebilmesi için gönderici ve alıcı arasında ortak şifrelerin olması gerekir. Yani kültürel unsurlar hem alıcı hem de göndericide ortak olmalıdır. Bu ortak kültürel unsurların bilinmesi demek toplumsal yapıdaki kültürel unsurların bilinmesi ile ilgilidir. Çünkü dil sayesinde kültürel değerlerin hepsi uzlaşmış göstergelere dönüşür, toplumdaki bireyler tarafından algılanır ve

anlamlandırılır. İletişim içerisindeki kültürel kodların bilinmemesi beraberinde yanlış anlama ya da yanlış anlaşılma gibi sorunları getirmektedir.

3.4. Kültür Aktarımı

Türk kültürünü gelecek nesillere aktarma ve iyi bir ana dili eğitimi ancak kültür aktarımı ile sağlanabilir. Bir dilin öğretimi demek aslında kültürün de öğretimi demektir. Çünkü yabancı bir dili öğrenebilmek için o dile ait kültür hakkında da bilgi sahibi olunması gerekmektedir. Örneğin yabancı bir dilde herhangi bir okuma parçasını okuyan kişinin öğrendiği dilin kültürü hakkında bilgi sahibi olması demek okuduğu parçayı daha kolay ve hızlı anlamasına yardımcı olması demektir. (Tseng, 2002). Kültürün öğretilmediği bir dil öğretiminden söz edilemez. Kültür aktarımı denilen olgu milletlerin nesilden nesile aktardıkları kültürel miras öğelerinin dil öğretimi sürecinde bireylere kazandırılmasıdır. Yabancı dil öğrenenlerin hedef dilde kültürel yeterlik kazanmaları için; o dilin konuşulduğu ülkenin coğrafi özelliklerini, toplum ile ilgili tarihi olayları, müziğini, edebiyatını ve hedef kültürdeki diğer sanatlarını bilmeleri gerekmektedir. Günlük yaşama uygun davranabilmesi için de yemek, alışveriş, toplantı, doğum günü gibi durumlarda kullanılan kültürel kalıpları ve toplumda kullanılan yaygın jest ve mimikleri bilmelidir. Byram ve Risager (1999) yabancı dil öğrenenlere kültür bağlamında tarih, coğrafya, gelenek-görenekler, günlük yaşam ve rutinler, aile yaşantısı, alışveriş, yiyecek-içecek, okul ve eğitim, iş hayatı, gençlik kültürü (moda, müzik vb.), turizm ve seyahat gibi konuların öğretilmesinin uygun olduğunu belirtmişlerdir. Eğer ki dil öğretimi yapılıyorsa öğrencilerin dili daha iyi anlamalarına yardımcı olacak kültürel öğelerden bahsedilmesi yararlı olacaktır.

Ergin (2002), Türk kültürü çerçevesinde kültür öğelerini şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Dil	2. Örf ve Adetler	3. Dünya Görüşü	4. Din	5. Sanat	6. Tarih
a) Konuşma Dili		a) Ahlak			
b) Yazı Dili		b) Aile			
		c) Vatan			
		ç) Devlet			
		d) Ordu			
		e) Hukuk			
		f) İktisat			
		g) Ferdi Davranışlar			

Şekil 2. Kültür Öğeleri

Tomalin ve Stempleski'ye (1993) göre kültür öğelerinin aktarılmasının amaçları şunlardır:

- İnsan davranışlarının anlamlandırılmasında kültürün etkisinin olduğunu öğrencilere göstermek.
- Kültürün insanların konuşma ve davranışlarında etkisinin olduğunu öğrencilerin anlamalarına yardımcı olmak.
- Öğrencilerin hedef kültürdeki bazı ortak davranışların farkına varmasına yardımcı olmak.
- Kültür neticesinde bazı kelime ve cümlelerin her seferinde birbiri ardına aynı şekilde geldiğinin farkına varmasını sağlamak.
- Hedef kültürle ilgili genellemeleri öğrencilerin objektif olarak değerlendirmelerine yardım etmek.
- Öğrencilerin hedef kültürle ilgili bilgi toplama becerilerinin gelişimine katkıda bulunmak.
- Öğrencilerde hedef kültürle ilgili merak uyandırarak onların empati becerilerini geliştirmek.

Kültür çok kapsamlı bir olgudur. Bu yüzden eğitim sürecinde kültürün detaylıca aktarımı mümkün olmadığı için eğitimde bir standartın yakalanması gerekmektedir. Bu farklılıkların oluşmasının önüne geçmek için örgün eğitim kurumları olan okulların önemi büyüktür. Çünkü okulun evrensel amaçlarından birisi toplumsal kültürün nesilden nesile aktarımını sağlamaktır.

Kültür aktarımının yapılmasının bir diğer amacı ise kültürel farkındalık oluşturmaktır. Çünkü somut veya soyut kendi kültürünün farkında olan bir birey yaşadığı topluma kolayca uyum sağlamakta ve bu sayede farklı kültürlerle bir araya geldiğinde bir kültür sentezi yapabilmektedir.

İki dilli Türk çocuklarına kültür aktarımının yapılmasının nedeni de onlarda kültürel farkındalık oluşturmaktır. İçinde buldukları toplumun kültürüyle kendi kültürlerini karşılaştırmasına imkân sağlamaktır. Gülден'in (2019) belirttiği gibi kendi kültürüne ait somut veya soyut nitelikteki değerleri edinmiş birey hem yaşadığı toplumla uyum sağlayacaktır hem de kendi potansiyelinde var olan kültürel durumlarını geliştirme fırsatını yakalayacaktır. Bu konuda Türkçe ve Türk Kültürü dersini icra eden öğretmenlere büyük görevler düşmektedir. Saygı, sevgi, hoşgörü, misafirperverlik vb. değerleri kazandırmak açısından davranışlarıyla öğrencilere örnek teşkil etmelidir.

3.5. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde Kültür Aktarımı Meselesi

Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına ana dili bilinci kazandırmak için Türkçe ve Türk Kültürü programı kapsamında Türkçe ve Türk Kültürü dersi verilmektedir. Bu programın amacı yurt dışında yaşayan Türk bireylere ana dilini ve kültürünü öğretmektir. Fakat bazı kesimlerde bulunan Türkler ana dilleri olan Türkçeden uzaklaştıkları için Türkçe onlar için ikinci bir dil konumuna gelmiştir. Bu durum da Cummins'e (1979) göre ana diline hâkim olmadan ikinci bir dilin öğrenimi ana dilde gerileme meydana getirmektedir. Cummins'in yaptığı bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere iki dillik kavramı da bu sebepten doğmaktadır. Aksan (1982), iki dilliliği bireylerin farklı sebeplerle ve değişik şartlar altında birden fazla dili edinmesi, kullanması ya da ana dili düzeyinde öğrenmesi şeklinde tanımlamıştır. Yapılan bu tanıma göre iki dilliliğin meydana gelmesi için bazı sosyolengüistik şartların var olması gerekmektedir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Ülkede konuşulan azınlık dilinin hukuki açıdan nerede ve nasıl kullanılacağıının belirlenmesi,
2. Toplumun tarihî geçmişi incelenerek geleneksel iki dilliliğin bulunduğuunun tespiti,
3. Toplumun iki dilliliği hoş görüp benimsemesi,
4. Aile içinde azınlık ve çoğunluk dilinin aynı oranda değer ve kabul görmesi, kullanılması (Özdemir 1988, s. 86).

Bu aşamaların gerçekleşmemesi durumunda bireyin ana dilini ve yaşadığı toplumun dilini tam olarak edinemediği için iki dile de hâkim olunamayan bir iki dillilik durumunun oluşması muhtemeldir. Küçük yaşlarda ana dilinden ve kültüründen uzaklaşan ve ikinci bir dili edinmek durumunda kalan bireylere ana dili olarak Türkçe öğretimi yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan dil mantığı ve metotlarıyla tekrar verilebilir. Bu durumda bulunan bireylere ana dili eğitimi verilirken yabancı dil öğretim yöntemlerinden yararlanmak faydalı olacaktır (Deniz, 2010). Yapılacak Türkçe dersleri de ana dili Türkçe olan öğretmenler tarafından sadece yabancılara Türkçe öğretimi yöntemlerinden faydalanılarak verilmelidir (İleri, 2000, s. 48).

Çok uluslu yapıya sahip olan Avrupa kıtası, dil ve kültür açısından zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Var olan bu dil ve kültür zenginliğinin korunması ve geliştirilmesi gereken bir değer olarak görmüştür. Bu bağlamda yapılacak olan dil öğretim faaliyetlerinin belirli standartlara göre düzenlenmesi gerektiğini öngörmüştür (Demirel, 2004). Avrupa'daki dil öğretim programlarıyla ilgili çalışmalarda ortak hareket etmek, Avrupalıların birbirleriyle dilsel ve kültürel açıdan iletişim kurabilmesini sağlamak, çok dilli ve çok kültürlü bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ilk kez 2001 yılında Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni adı altında bir çerçeve metin hazırlanmıştır. Bu çerçeve metnin oluşturulması aşamasındaki hedefleri, dil öğretme ve öğrenme ilkelerinden hareketle öğrenenlerin ilgi, ihtiyaç, özellik, kökenlerine göre temellendirmek ve bunlara uygun yöntem araç-gereç geliştirmek olarak belirlenmiştir. Coşkun vd. (2011) Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru metni için kapsamlı, şeffaf ve tutarlı bir kılavuz niteliği taşıyan, dili öğrenme, öğretme ve değerlendirme alanında öğretim programı hazırlayıcılarına, dil öğretimi yapan öğretmenlere, dil öğrenenlere yol gösterici kılavuz tanımını yapmıştır. Bu bağlamda Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni şu şekilde tanımlanmaktadır:

DİAOBM, Avrupa coğrafyasındaki ülkelerde, yabancı dillere yönelik müfredatların, program yönergelerinin, değerlendirme içeriklerinin ve ders kitaplarının, oluşturulması için temel oluşturur. Yabancı dil öğrencilerinin, hedef dilde iletişim ihtiyaçlarını karşılamak için yapması gerekenler ve hangi öğrenmelerin kazanması gerektiği, iletişim açısından başarılı olmaları için yapılması sahip olmaları gereken beceri ve bilgileri geniş bir yelpazede açıklar. Ayrıca bu bahsedilenler hedef dilin kültürel boyutunu da içermektedir. Ortak Başvuru Metni, dil öğrencilerinin hayat boyu ve öğrenim sürecinin tüm seviyelerinde sahip olduğu kazanımların ölçülmesiyle ilgili gerekli yetkinlik seviyelerini de tanımlar (Telc-Meb, 2013).

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçeve metninde dil seviyeleri A1'den başlayıp C2'ye kadar olmak üzere altı düzeyde ele alınmıştır. Bu düzeyler A (temel seviye), B (bağımsız evre), C (yetkin seviye) olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Oluşturulan bu kriterlerde amaç dillere veya kültürlere sınırlar çizmek değil ortak bir dil öğretimi anlayışı oluşturmaktır.

ORTAK DİL ÇERÇEVESİ

Temel Seviye Dil Kullanımı (A)	Bağımsız Dil Kullanımı (B)	Yetkin Dil Kullanımı (C)
Başlangıç (A1)	Eşik (B1)	Etkili İşlevsel (C1)
Temel (A2)	Orta (B2)	Uzmanlık (C2)

Şekil 3. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Belirlenmiş Ortak Dil Seviyeleri

TEMEL SEVİYE DİL KULLANIMI	A1	Somut ihtiyaçlarını karşılamak adına bilinene günlük ifade ve basit düzeyde kurulan cümleleri anlayıp kullanabilir. Kendisini veya bir başkasını tanıtabilir. Karşısındaki kişi yavaş ve anlaşılabilir bir biçimde konuşuyorsa onunla basit yollardan anlaşılabilir.
	A2	İlgi alanıyla ilgili cümleleri ve sıkça kullanılan anlatımları (aile, alışveriş, yakın çere iş vb.) anlayabilir. Doğrudan gereksinimiyle ve geçmişi, eğitimi, çevresi ile bağlantılı şeyleri basit dilsel araçlar yardımıyla anlatabilir.
BAĞIMSIZ DİL KULLANIMI	B1	Anlaşılır ve ölçünlü bir dille konuşulduğunda konuşmanın ana hatlarını anlayabilir. Bildiği ve ilgi duyduğu konularda kendisini ifade edebilir. Yaşadığı bir olay, deneyim hakkında bilgi verebilir; beklenti, amaç ya da hayalini anlatabilir. Öğrenmekte olduğu dilin konuşulduğu ülkeye yaptığı yolculuklarda karşılaştığı çoğu zorluğun üstesinden gelebilir.
	B2	Somut ve soyut konular ile kendi uzmanlık alanındaki tartışmaları ana hatlarıyla kavrayabilir. Kendini açık, akıcı ve ayrıntılı olarak ifade edebilir. Güncel bir konuda görüşünü belirtebilir ve çeşitli olanakların olumlu ve olumsuz yönlerine değinebilir.
YETKİN DİL KULLANIMI	C1	Karmaşık konularda düşüncelerini açık ve ayrıntılı olarak belirtir. Uzun ve zorlu metinleri ve örtük anlamları kavrayabilir. Kendini anında ve akıcı bir dille ifade edebilir. Dili, toplumsal ve mesleki hayatında etkin ve esnek bir şekilde kullanabilir. Çeşitli dilsel araçları uygun şekilde kullanarak metinleri birbirine bağlayabilir.
	C2	Okuduğu ve duyduğu her şeyi zorluk çekmeden anlayabilir. Farklı yazılı ve sözlü kaynaklardan edindiği bilgileri özetleyebilir, gerekçe ve açıklamaları tutarlı bir şekilde düzenleyerek yeniden oluşturabilir. Kendinin anında çok akıcı ve açık bir şekilde ifade edebilir, ince anlam farklılıklarını ayırt edebilir.

Şekil 4. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine Göre Belirlenmiş Düzeylerin Temel Becerilere Göre Betimlenmesi

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metnine göre esas teşkil eden temel görüşlerden biri de yabancı dil ğretiminde kültürel unsurlara yer verilmesidir. İkinici bir dil öğretilirken öğrencilerin dil seviyeleri dikkate alınmalı, öğretilen dilin yer aldığı kültür sistemi hakkında da bilgi verilmelidir. Türkçenin yabancı dil olarak ğretiminde kültürel ögelerin aktarılması o dili öğrenen açısından süreci oldukça kolaylaştıran bir etmendir. Zira Barın (2004), yaşantılardan kopuk bir dil ğretimi yapıldığında ne dilin ne de kültürün tam manasıyla ğretilmeyeceğini, öncelikle genel değerler ve ortak yönlerden hareketle Türkçe öğretilmeye başlanması gerektiğini söylemiştir. Yabancı dil ğretiminde kültürel ögelerin aktarılması meselesi sadece Diller İçin Avrupa Ortak ereve metninde değil, bu metne benzer birçok dil programında da mevcuttur. Buna 1997 yılında Nevada Eyaleti Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilmiş “Yabancı Dil ğretim Standartları” programı örnek verilebilir. Bu programa göre dil ve kültür ilişkisi bazı kararlar ışığında tıpkı Avrupa Ortak Dil ereve programında olduğu gibi yapılandırılmıştır. Yukarıda verilen bilgiler ışığında denilebilir ki yabancı dil ğretiminde amaç sadece hedef dili öğretmek değil o dilin kültürünün de aktarımının sağlanmasıdır.

4. OYUN İÇERİKLİ MATERYAL TASARIMI

4.1. Oyun ve Oyunun Önemi

Farklı yaş gruplarına hitap etmesi ve birden çok türünün olmasından dolayı kapsam alanı geniş olan oyun kavramının birden çok tanımı yapılmıştır. TDK (2022) oyunu “yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence” şeklinde tanımlamıştır. John Dewey (1916) oyun için çocukların duygu, düşüncelerini aktarabilmeyi ve nesnelere yardımıyla yeteneklerini geliştirmeyi sağlayan etkinlikler tanımını yapmıştır. Oyun, kendine has kuralları olan, belli bir amaca yönelik çocuğun fiziksel ve zihinsel yetenekleri kullanmasını gerektiren aynı zamanda sosyalleşmesini sağlayan, eğlenceli etkinliklerin bütünüdür. Piaget’e göre oyun, çocuğun dünyayı tanımaya çalıştığı araçlardandır. Vygotsky’e göre de oyun çocuğu sosyal yönden gelişmesini sağlar. Winnicott’e göre oyun çocuğu duygusal açıdan geliştirir. Psikanalistlerin de tanımlarından anlaşıldığı üzere oyunlar çocukların bedensel, zihinsel ve psikolojik gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Oyun, çocukların gerçek dünya ile hayal dünyaları arasında bağlantı oluşturan bir köprü vasfını taşımaktadır (Güngörmüş, 2007).

Abacıoğlu’na (2002) göre, insanlar oynadıkları oyunlar sayesinde iç dünyalarında özgürleşerek tam bir insan olmaktadır. Çünkü oyunlar vasıtasıyla kişiler kendi öz benliklerini keşfederek kendilerini tanıma fırsatı elde ederler. Bu yönüyle oyunların kişilik gelişimine katkı sağlama, var olan yeteneklerini açığa çıkarma, sorgulama, zihinsel becerileri ortaya koyma, kural ve düzene uyma, özgüven kazanma gibi konularda çocuklara katkısı büyüktür (Göde ve Susar, 1997).

Yapılan araştırmalar, literatür taraması sonucunda elde ettiğimiz veriler doğrultusunda oyunun yararlarından şöyle bahsedebiliriz:

1. Oyun çocukta mücadele, rekabet ve yarış ortamları oluşturur.
2. Çocuğun kendine olan güvenini artırır.
3. Çocukta oluşturduğu kural algısı sebebiyle çocuğun toplumsal kurallara uyumunu kolaylaştırır.
4. Çocukta karar verme, mantık yürütme gibi zihinsel becerileri geliştirir.
5. Çocuğun dikkat ve algı gelişimine destek olur.

6. Çocuktaki merak ve araştırma güdüsünü harekete geçirir.
7. Çocuğu aktif kılarak etkili öğrenmeler sağlar.
8. Çocukta iş birliğı, grupla çalışma gibi birlikte hareket etme sosyalleşme becerilerini geliştirir.
9. Oyun, çocuğu gerçek hayata hazırlar. Ona çeşitli tecrübe ve deneyimler sunar.
10. Çocuklarda ince ve kaba motor kas gelişimine katkıda bulunur.

4.2. Oyunun Çocuk Gelişimine Etkileri

Oyun, çocuğun yaratma, öğrenme, deneyim kazanma, iletişim kurma gibi eylemlerini gerçekleştirmesine imkân sağlayan bir araçtır. Şimşek'e (2007) göre çocuğu sosyal hayata ve geleceğe hazırlayan bir etkinlik olması sebebiyle oyun son derece önemlidir. Oyun sayesinde çocukların duygu ve düşünce dünyalarına erişebilir, oyunları çocukların eğitiminde ve kişilik gelişiminde kullanabiliriz.

Genel olarak oyun, türlerine göre fiziksel, sosyal, zihinsel, psikolojik ve duygusal açıdan çocuğa çeşitli etkilerde bulunmaktadır. Oyunun çocuğa fiziksel açıdan etkilerine bakacak olursak, koşma, çekme, itme, bloklarla oynama gibi oyunlarla büyük ve küçük kas motor becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Açık havada oynanan oyunlar vasıtasıyla da çocuğun D vitamini ihtiyacı karşılanır. Toplumsal hayattaki düzeni sağlayan birçok kural vardır; çocuk kendi görev ve sorumluluklarını oyun içerisinde yaşayarak öğrenir. Çocuğun oyun içerisinde büründüğü roller sayesinde sosyal çevresine yönelik davranışları şekillenir. Oyun esnasında çocuk zihnini sürekli olarak çalıştırdığı için de düşünme, algılama, kavrama gibi becerileri gelişir. Çocuğun psikolojik ve duygusal gelişimini en çok yakın çevresini oluşturan anne, baba, öğretmenleriyle olan ilişkisi etkiler. Onlarla olan ilişkileri çocuğun kişiliğı üzerinde olumlu veya olumsuz etkilerde bulunurken sosyal gelişimi de çocuğun kişiliğinin şekillenmesine yardımcı olur. Sonuç olarak oyunun çocuk üzerindeki etkileri büyüktür. Oyun, çocuğun kendini rahatça ifade edebildiğı, gerçek hayat tecrübesi kazanmasına fırsat tanıyarak onu hayata hazırlamaya yardım eden en etkili yoldur. Bu yüzden oyun, çocuklar için boş zamanları doldurma aracı olarak görülmemelidir.

4.3. Oyun Temelli Türkçe Öğretimi

Gelişen teknolojiyle birlikte öğretim yöntem ve teknikleri de değişiklik göstermiştir. İçerisinde bulunduğumuz yüzyılda yetişen yeni nesillere geleneksel olarak verilen eğitim ve öğretim uygulamaları hem yetersiz hem de sıkıcı gelmektedir. Ezbere, tekrara ve soyut kavram öğretimine dayanan bu yöntemin yeni neslin ilgi ve ihtiyacını ne kadar karşıladığı tartışılacak bir konudur. Günümüzde ise yaparak yaşayarak öğrenmeyle yaratıcılığı ön plana çıkaran çağdaş öğrenme yöntemleri önem kazanmıştır (Malta, 2010). Bu çağdaş yöntemlerden biri de oyunlardır. Özellikle eğitsel oyunlar çocuğun eğlenerek öğrenmesini sağlayan oyun çeşitlerinden biridir. Aynı zamanda kazanım temelli olduğu için öğrencilerden beklenen temel yeterlilikleri kazandırmaya da yardımcı olmaktadır. Eğitsel oyunları belli kurallar çerçevesinde çeşitli kazanımlara yönelik olan, çocukların dil, zihin, sosyal ve fiziksel becerilerini geliştiren oyun olarak tanımlamak mümkündür.

Oyun temelli öğrenmede en önemli unsur eğitsel oyunların öğrenme ortamlarına dahil edilerek öğretim faaliyetlerinin oyunlar üzerinden yapıyor olmasıdır (Şahin, 2015). Hedeflenen eğitsel amaçların ya da davranışların öğrencilere kazandırılmasında oyun etkinlikleriyle birlikte kazanımların fark ettirilmeden öğrencilere sunulması kalıcı öğrenmeyi sağlamada etkili olabilmektedir (Malta, 2010). Bu sebeple ilgili dersin kazanım ve içeriğine göre oyun etkinlikleri belirlemek önemlidir. Oyun temelli öğrenme etkinlikleri kullanılarak yapılan öğretimlerde, öğrencilerin oyun oynayabilecekleri ortamları düzenleme, onlara rehberlik etme, oyun sürecinde öğrenciyi aktif kılma, yapılan öğretimden keyif almalarını sağlama gibi önemli görevler öğretmenlere düşmektedir (Erbil Kaya vd. 2017). Oyun temelli öğrenme etkinliklerinin öğretime pek çok yarar sağladığı çeşitli araştırmalarla belirtilmiştir (Obut, 2005, s. 17). Oyun temelli öğrenme ortamlarındaki etkinliklere keyifle ve güdülenmiş olarak katılan öğrencilerin öğrendikleri konulara yönelik yapılan alıştırmaya da pekiştirmeleri kolaylıkla yaptığı ve kalıcı öğrenmeler oluşturduğu söylenebilir (Güner, 2018, s.12).

Oyun temelli öğrenmenin temel özellikleri şunlardır:

- İlgi çekici ve keyif vericidir.
- Güdülenmede son derece etkilidir.
- Belirli amaç ve hedefler mevcuttur.

- Öğrencilere anında dönüt sağlanabilir.
- Oyuncular etkinliklere aktif olarak katılır.
- Öğrenciler oyunlar aracılığıyla etkileşim kurarlar.
- Yapararak yaşayarak veya gizil öğrenme ön plandadır.
- Bireysel ya da grupla öğrenme ve çalışma imkânı vardır.
- Farklı öğrenme hızlarına ve stillerine sahip öğrencilerin özelliklerine uygun öğrenme ortamları oluşturulabilir (Tang, Hanneghan ve El-Rhalibi, 2007, s. 3-5).

Oyunun birtakım özelliklerini dil gelişimiyle ilişkilendirmek mümkündür. Oyunlar, çocuğun dokunma, deneme, taklit etme, keşfetme merakını aktif bir şekilde kullanmasını sağlayan bir sahnedir. Çocuk bu sahnede dil becerisini kullanarak çeşitli rollere bürünmektedir. Bu sayede çocuk kendi hayal dünyasını oluşturmada, arkadaşlarıyla vakit geçirerek sosyalleşmekte, arkadaşı yoksa da oyuncaklarıyla konuşarak dil becerisini aktif bir şekilde kullanmaktadır. Demirel'in de (2011) bahsettiği gibi, yabancı dil öğretiminde öğrenilen dil yapılarının kullanılabilmesi için iletişim ortamları meydana getirmek önemlidir. Öğrenciler öğrendikleri bu sistemli yapıları oyunlar vasıtasıyla uygulamaya geçirmektedirler. Deniz ve Tuna da (2006) öğrenme ortamına ne kadar çok duyu organı katılırsa Türkçe öğretiminde hedeflenen başarının ve verimin artacağını ifade etmiştir. Aynı şekilde Coşkun'un da (2008) ifade ettiği üzere dil öğretiminde oyunların yaygın olarak kullanımının yabancı dilde başarıyı sağladığına dair birçok araştırma mevcuttur.

Dil eğitiminde sıklıkla kullanılan eğitsel oyunlara; kelime oyunları, kafiyeli kelimeler bulma, karışık harflerden anlamlı kelime oluşturma, resimden hareketle kelimeyi tahmin etme, yasaklı kelimeler olmaksızın amaçlanan kelimeyi anlatma, eş ve zıt anlam kelimeleri temel alan oyunlar örnek olarak gösterilebilir. Bunların haricinde Türkçe derslerinde kullanılan pek çok eğitsel oyun mevcuttur. Adam Asmaca, İsim-Şehir, Bilen Oturur, Son Harften Kelime Türetme, Baş Harfleri Birleştirme, Kelimelerle Beyin Fırtınası, Kulaktan Kulağa, Zıddını Söyle, İsimlere Sıfat Bulma, Bingo, Kelime Avı, Kare Bulmaca, Nazlı'nın Kedisi, Sarmal Bulmaca, Piramit, Çağrışım, Kelime Sayma, Anahtar Kelimeler, Sözcük Yerleştirme ve Öykü Tamamlama, Tekerleme, Bilmece gibi çeşitli bulmaca, kart, kelime ve zekâ oyunları Türkçe derslerinde eğitsel oyun etkinlikleri olarak kullanılmaktadır (Boz, 2018, s. 65; Gürdal ve Arslan, 2011, s. 3-15; Gürsoy ve Arslan, 2011, s. 178-183; Kalfa, 2014, s.

93-99). Ayrıca hece, kelime, telaffuz, kelime dağarcığı geliştirme gibi etkinliklerde de bu eğitsel oyunlar tercih edilmektedir.

Literatürde yer alan oyun temelli Türkçe öğretimi öğrenme yönteminin kullanılmasına yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde, oyun temelli öğrenme ortamlarının Türkçe öğretimine önemli katkılar sağladığı görülmektedir. Eğitsel oyunların Türkçe öğretiminde kullanılmasına yönelik yapılan araştırmaların sayısı her ne kadar az olsa da araştırmalar sonucunda öğrencilerin ilgi ve isteklerinin oyun içeren etkinlikler sayesinde arttığı gözlemlenmiştir.

4.4. Materyal Tasarımı

Öğrencilerin öğrenim sürecine etkin bir şekilde katılmasını sağlamada materyallerin rolü büyüktür. Çünkü materyaller istenilen davranışın kazandırılmasında öğretmenlere büyük katkı sağlamaktadır. İyi tasarlanmış öğretim araç ve gereçleri ile yaratılan çoklu öğrenme ortamları öğretimi zenginleştirmekle kalmayıp öğrenmeleri de kalıcı hale getirmektedir. Çoklu öğrenme ortamları sayesinde öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlar; soyut şeyleri somutlaştırır, dikkat çeker, hatırlamayı kolaylaştırır, zamandan tasarruf sağlar, tekrar tekrar kullanılabilir ve içeriği basitleştirdiği için anlamayı kolaylaştırır (Yalın, 2014, s. 82- 90).

Öğretim materyallerinin hazırlanmasından uygulanmasına değin dikkat edilmesi gereken birçok husus vardır. Çünkü kullanılacak her materyal hedef kitleye uygun olmayacağı gibi her öğretim sürecinde kullanımı da uygun olmayabilir. Materyal kullanımında amaç hedeflenen davranışı kazandırmaya yardımcı olmaktır. İster ana dili öğretimi olsun isterse yabancı dil öğretimi olsun materyal hazırlama ilkeleri ortaktır. Bu ilkeleri “Anlamlılık ilkesi, bilinenden başlama ilkesi, çok örnek ilkesi, görelilik ilkesi, seçicilik ilkesi, tamamlama ilkesi, fonun anlamlılığı ilkesi, kapalılık ilkesi, birleştiricilik ilkesi, algıda değişmezlik ilkesi, derinlik ilkesi, yenilik ilkesi, basitlik ilkesi, hedef-davranış ilkesi, öğrenciye uygunluk ilkesi” şeklinde ifade etmek mümkündür (Demirel, Altun vd., 2011, s. 59-61; Yaylacı, H.S.ve Yaylacı F., 2013). Yukarıda adı geçen ilkelere kısaca değinecek olursak **anlamlılık ilkesi** Duman’a (2013) göre konuların kalıcı olması hedef kitlenin anlamlı öğrenmesine bağlıdır. Öğrenilen şeyler hedef kitle için ne kadar anlam taşıyorsa o kadar akılda kalıcı olmaktadır. Bilinen bilgilerden hareketle onların üzerine yeni bilgiler inşa etmek

bilinenden başlama ilkesine yöneliktir. Duman'ın (2013) ifadesine göre her yeni bilgi bir önceki bilgiyle bütünleşmektedir. Hazırlanacak materyaller de öğrenenin seviyesinin üzerinde olmamalıdır. ***Çok örnek ilkesine*** göre, hazırlanacak materyaller konuyla ilgili hedef kitleye çok sayıda örnek sunmalı, farklı alıştırmalarla konunun pekiştirilmesi sağlanmalıdır. Alıştırma ve örnekler hedef kitlenin ilgi ve ihtiyaçlarına göre belirlenmelidir. Özdeniz de (2019) öğrencilerin çeşitli duyularında ilgiyi artırmak ve onlara hitap etmek için birçok örnek verilmesi gerektiğini söylemiştir. ***Görelilik ilkesi***, hazırlanan materyallerde yer alan resim ve şekillerin herkesçe aynı biçimde algılanacak şekilde net ve kolay anlaşılması ile ilgilidir. Benzer şekilde Duman'ın da (2013) ifade ettiği gibi öğrenenlerin kolaylıkla algılayabileceği ve ayırt edebileceği şekilde materyal içeriği hazırlanması görelilik ilkesi ile ilgilidir. Derste öğretilmek istenen kazanımın en dikkat çekici şekilde materyale yerleştirilmesi ***seçicilik ilkesi*** ile ilgilidir. Seçim zihinsel gelişim ve dünya bilgisine dayandığından, öğrenciler arasındaki çeşitlilik hakkında geniş bir kavrama sunulur (Özdeniz, 2019). ***Tamamlama ilkesine*** göre, öğrenci bütünden hareketle eksik olan parçaları tamamlayabilmeli, konular arası bağlantılar kurabilmelidir. ***Fonun anlamlılığı ilkesi***, materyaller, öğrenmeyi artırmak için gerçeklik, görseller, çizgi filmler, bir şarkı bir slayt gibi belirli bir görsel veya işitsel arka planı destekler nitelikte olmalıdır (Demirel, vd., 2011; Yaylacı ve Yaylacı, 2013). Yani materyalin vermek istediği mesaj görsel ya da işitsel bir fonla verirse daha anlamlı olmaktadır. ***Kapalılık ilkesi***, materyal içinde görsellik katması için hazırlanmış şekillerin belirgin ve net olması ile ilgilidir. Çünkü görsel, metin ve kelime bilgisi gibi içeriğe sahip olan materyaller aynı şekilde algılandığı için açık ve anlaşılır olmalı kafa karıştırıcı bir durum yaratmaması gerekmektedir (Duman, 2013). ***Birleştiricilik ilkesi***, nesne, olay, durum arasındaki ilişkinin sağlam kurulması ve bu doğrultuda hedef kitlenin konuyu anlayıp birleştirmesi ve bütünleştirmesi ile ilgilidir. Biçer ve Kılıç (2017) bu ilke için materyallerin içerik, bölüm ve hatta birimler arasında verilecek olan örneklerle hedef kitlenin materyale aşına olmasına yardımcı olacağını, birbiriyle bağlantılı konularla ilgili alıştırma hazırlanmasının da hedef kitlenin konuyu bütün olarak kavramasını kolaylaştıracağını ifade etmişlerdir. ***Algıda değişmezlik ilkesi*** ise Özdeniz'e (2019) göre önceden öğrenilen konularla yeni öğrenilecek konular arasındaki bağlantıların onları kolayca algılayacak şekilde tasarlanmasıdır. Hedef kitle önceden bildiklerini daha sonrakilerle birçok özelliğini aynı şekilde sürdürerek algılamaktadır. Eski konulara yapılacak göndermeler ve küçük çağrışımlarla konuların unutulmasını

önleyici materyaller tasarlanmalıdır. **Derinlik ilkesi**, özellikle görsel olarak hazırlanan materyallerde dikkat edilmesi gereken bir ilkedir. Çünkü hazırlanacak görsel materyaller gerçekçi bir şekilde hazırlandığı takdirde hedef kitle tarafından daha kolay algılanacaktır. Demirel vd.'nin (2011) ifade ettiği gibi materyaller gerçek hayattaki ölçü ve boyutlarına göre hazırlanırsa görsel malzemeler daha kolay algılanacaktır. **Yenilik ilkesine** göre, her yeni materyal eski öğrenmeleri pekiştirici olmalı, hedef kitlenin yaşantısına ya da bilgisine yeni bir şeyler katmalıdır. Hazırlanan materyallerin karmaşıklığından uzak basit bir şekilde sunulması **basitlik ilkesi**yle ilgilidir. Materyalin karmaşık ve anlaşılmaz oluşu öğrencinin dikkatini uzun süre toplayamamasına sebep olur. Özellikle yabancılara Türkçe öğretiminde karşımıza çıkan **hedef-davranış ilkesi**, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinden hangisi geliştirilmek isteniyorsa o beceriye yönelik materyal kullanımını içermektedir. Kullanılacak materyal eksik olan beceriyi geliştirmeli fakat diğer becerilerin de ihmaline yol açmamalıdır. Materyaller, öğrencilerin tüm ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak becerilerin yeterliliği ve gerekliliği doğrultusunda hazırlanır (Duman, 2013). Son olarak bahsedilen uygunluk ilkesi ise hazırlanacak materyalin hedef kitlenin yaşına, ilgisine, bilgisine, zekâ düzeyine, öğrenme stiline vs. uygun olmasıyla ilgilidir.

4.5. Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı

Türkçe öğretimi, Türkçenin ana dil ya da yabancı dil olarak öğretimini kapsamaktadır. Ana dili olarak öğretim faaliyetleri yurt içinde de yurt dışında da Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan programlar ve materyaller aracılığıyla yapılmaktadır. Günümüz teknolojisi, yeni neslin ihtiyaçlarında yaşanan değişimler Türkçe öğretimini de etkilemiş, çağın gereklerine uygun yeni yaklaşım ve uygulamalar konusunu dile getirmiştir (Güneş, 2013). Bu gelişmelerden hareketle çağın gereklerine uygun öğretim anlayışından hareketle Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çeşitli programlar hazırlanmıştır. Yurt dışında yaşayan Türk çocukları için de Türkçe ve Türk Kültürü ders programı hazırlanmıştır.

Önceden geliştirilmiş öğretim programlarının ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış, öğretim süreci içinde de öğretmen tarafından öğrencilere sunulan araçlara öğretim materyali denir. Bu araçlar; basılı, maket, fotoğraf gibi nesnelere olabileceği gibi ileri teknoloji gerektiren ses kasetleri, videolar, internet ortamında hazırlanmış yazılımlar

da olabilmektedir. Seçilen materyaller hem amaca uygun olmalı hem de dersin içeriği ile örtüşmelidir. Hangi becerinin öğretimi amaçlanıyorsa o beceriyle örtüşecek materyal seçilmelidir. Örneğin, dinleme becerisinin öğretimi amaçlanıyorsa işitsel materyal seçimi yapılırken okuma becerisinin öğretiminde yazılı materyal kullanımı ön plana çıkmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi yapılırken seçilecek materyal hedef kitlenin Türkçe bilme seviyesine göre belirlenmelidir. Temel seviyede Türkçe öğrenenlere genellikle fotoğraf, resim gibi görsel materyaller sunulurken daha ileri seviyelerde farklı materyaller işe koşulmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak materyallerde dikkat edilmesi gereken özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Hedef kitlenin hazır bulunuşluk düzeyi tespit edildikten sonra homojen gruplar oluşturulmalıdır. Hedef kitlenin ilgi alanı, yaşı, cinsiyeti gibi faktörler dikkate alınarak bunlara yönelik etkinlikler hazırlanmalıdır.
- Hazırlanacak materyaller basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta olacak şekilde olmalıdır.
- Hazırlanacak materyallerde dört temel dil becerisini kazandırmak esas olmalı ve bu dört temel beceriyi de geliştirmeye yönelik materyal tasarımı yapılmalıdır.
- Materyaller, öğretmen merkezli değil öğrenci merkezli olmalıdır. Öğrencileri süreçte aktif kılmalıdır. Bu sayede ders tek düzelikten çıkacak ve daha eğlenceli, zevkli bir hale gelecektir.
- Materyaller öğrenci düzeyine yönelik hazırlanmalı, gerekli ölçme ve değerlendirme çalışmaları ile öğrenciye dönütler sağlamalıdır. Bu dönütler sayesinde öğrenme öğretme sürecine yön verilmelidir.
- “Dil öğrenmek, kültür öğrenmektir” görüşünden hareketle materyaller aracılığıyla kültür aktarımı da sağlanmalıdır. Hazırlanan materyallerde Türk kültürüne ait özellik ve öğelere de yer verilmelidir. Kültürel unsurlar materyal içine sindirilerek verilmeli, öğrenciler herhangi bir dayatmaya maruz bırakılmamalıdır.

Duman (2003) Türk soylulara ana dilleri olan Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin taşınması gereken özellikler için “Hedef kitemize Türkiye Türkçesi öğretiminde kullanılacak metinler, millî bağları kuvvetlendirecek; Türk dünyasında

birlik sağlanması fikrini uyandırıp canlandıracak nitelikler taşınmalıdır.” diyerek hazırlanacak ders materyallerinin kültür aktarımı işlevinin önemine dikkat çekmiştir.

4.6. İki Dilli Türk Çocukları için Türkçe Öğretiminde Kültürel Aktarım Amaçlı Kullanılan Materyaller

Yabancı bir toplum içinde yaşayan farklı bir kökene ait bireyler çeşitli dil sorunları yaşamaktadırlar. Bu duruma en iyi örnek yurt dışına işçi olarak gidip zamanla o ülke vatandaşlığına geçmiş ya da çifte vatandaşlık almış Türklerdir. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın dil sorunlarının incelendiği bir araştırmada öğrencilerin ana dilleri olan Türkçeyi sadece günlük konuşmaları çerçevesinde geliştirdikleri, eğitim ve bilim dili olarak da içerisinde yaşadıkları toplumun dilini kullandıkların ifade etmişlerdir. Bu durum da öğrenciler arasında Türkçenin gerekli olmadığı düşüncesine yol açmıştır (Yıldız, 2012, s. 60). Bu öğrencilerin ana dilinin ve dil becerilerinin gelişimi sadece Türkçe ve Türk Kültürü derslerinde yapacakları uygulamalara bağlı olmamakla birlikte bu becerilerin gelişimi tüm boyutlarıyla ele alınarak öğrencilere destek olunmalıdır.

Bu bağlamda dil ve kültür ayrılmaz iki parçadır ve dil öğretiminin yapıldığı ortamda kültürün öğretimi yadsınamaz bir olgudur. Byram ve Morgan’ın (1994) söylediği üzere kültür öğreniminin dil öğreniminin ayrılmaz bir parçasıdır. Dil öğretimi için derslerde kullanılan ders kitapları veya diğer materyaller hedef dilin kültürel özelliklerini yansıtmaması bakımından oldukça az bilgi barındırdığı için dil öğretiminde farklı materyallere ihtiyaç duyulmaktadır. Okur ve Keskin’in (2013) dediği gibi dil öğretimi gerçekleştirilirken kültürel öğeler mutlaka malzeme olarak kullanılmalıdır. Kullanılmadığı takdirde sadece o dilin kuralları ezberlenir bu durum da zamanla öğrenilen dili unutmaya sebebiyet verir.

Kültür dediğimiz olgu çeşitli materyaller kullanılarak öğrencilere aktarılabilir. Bu konuda kullanılacak olan metinler kültür aktarımının en önemli araçlarından biridir. Çünkü metinlerde geçen kelimelerin ardında dile ait kültürel unsurlar bulunmaktadır. Bu sebeple kelimeler vasıtasıyla örülen metinlerin kültür aktarımının önemli bir parçası olduğu göz ardı edilmemeli ve seçilecek metinler konusunda hassas davranılmalıdır (Kalfa, 2013, s. 168). Ders kitapları Türk kültürünü tanıtıcı ve öğretici etkinlikler göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Ders kitapları ve ders kitapları

haricindeki diğer malzemelerde kullanılacak olan resim, fotoğraf ve karikatür gibi görseller Türk kültürünü yansıtacak nitelikte olmalıdır. Derste kullanılacak soyut kavram veya olgular görsel ve işitsel materyaller aracılığıyla somutlaştırılabilir.

Dil öğretiminde kültürün aktarılmasının rolü büyüktür fakat kültür çok kapsamlı bir olgudur. O dil öğrenen kişiler de daha çok dilin dizimsel yapısına odaklı olduğu için kültür adı altında öğrenciye verilmesi hedeflenen unsurlar dili anlamasına yardımcı olacak nitelikte olmalıdır. Bu bağlamda Tarih, günlük yaşam, alışveriş, yiyecek-içecek, popüler kültür (moda, müzik vb.), okul ve eğitim, coğrafya, aile hayatı, sosyal yaşam, festivaller, gelenek-görenekler, turizm ve seyahat, iş hayatı gibi konulara yer verilebilir (akt. Ülker, 2007).

III. BÖLÜM

3.1. İki Dilli Türk Çocuklarına Kültür Aktarımı Sağlamak Amacıyla Türkçe ve Türk Kültürü Dersinde Kullanılabilecek Oyun Örnekleri

Oyunlar; Wordwall, Lumi, Educandy Studio adlı web tabanlı platformlarda hazırlanmıştır.

Tablo 1. Bilmece Bildirmece

Seviye	4 ve 5. Seviye	
Tema	Oyun ve Eğlence	
Kültürel Değerler	Söz Varlığı	

Kazanımlar

Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.9. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelimelerin anlamlarını tahmin eder.	TTK.2.1. Düzeyine uygun söz varlığını anlamlarına uygun olarak kullanır.	TTK.3.15. Vurgu, tonlama ve telaffuza dikkat ederek okur. TTK.3.19. Okuduklarında geçen söz varlığı unsurlarının anlamlarını bulur. (Kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler vb.)	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır.

Oyun Yönergesi

İletişim kartları moduyla hazırlanan oyunumuz tüm öğrencilerle beraber oynanabilir. Tahtaya yansıtılan bilmeceyi öğrencilerin parmak kaldırarak cevaplamaları istenir. Doğru cevabı görmek için çevir tuşuna basılır. Doğru cevaplayan öğrenci ödüllendirilir. Yanlış cevap veren öğrenciden sınıftan bir arkadaşına bilmece sorması istenir.

Çarşıdan aldım bir tane, eve geldim bin tane.

× Bilemedim

Çevir

✓ Doğru bildim!

SAZ

× Bilemedim

Çevir

✓ Doğru bildim!

Tablo 2. Emojilerle Atasözü Tahmini

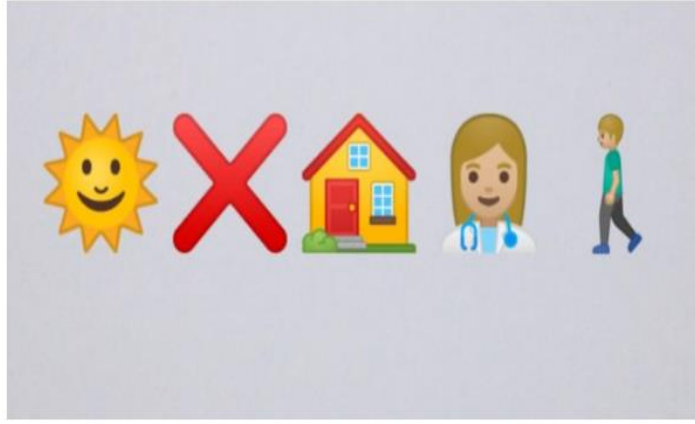
Seviye	8. Seviye			
Tema	Oyun Ve Eğlence			
Kültürel Değerler	Söz Varlığı			
Kazanımlar				
	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.9.Dinlediklerinde/ izlediklerinde geçen kelimelerin anlamlarını tahmin eder.	TTK.2.1. Temel söz varlığını anlamlarına uygun olarak kullanır.	TTK.3.18. Bağlamdan yararlanarak söz varlığı	TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur.	
TTK.1.17.Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki örtük anlamları belirler.	TTK.2.13. Hazırlıksız konuşma yapar.	unsurlarının anlamını belirler.	TTK.4.21. Yazma stratejilerini uygular.	

Oyun Yönergesi

Gönüllü öğrenciler seçilir. Görüntüleri verilen emojiler yardımıyla anlatılmak istenen atasözleri iki şık arasından seçilir. Oyunu en kısa sürede bitirmek amaçlanır. Oyun sonunda en kısa sürede ve en çok doğru cevaba ulaşan öğrenci istediği bir emoji çıkartma ile ödüllendirilir.

0:24

✓ 0

A
Güneş girmeyen
eve doktor girer.

B
İyi olacak hastanın
doktor ayağına gelir.

◀ 1 / 10 ▶

Emojilerle Atasözü Tahmin Etmece

Paylaş

0:29

✓ 0

A
El elden
üstündür.

B
Bir elin sesi
var iki elin
sesi var.

◀ 4 / 10 ▶

Tablo 3. Emojilerle Deyim Bulmaca

Seviye	8. Seviye			
Tema	Oyun Ve Eğlence			
Kültürel Değerler	Söz Varlığı			
Kazanımlar				
	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.9.Dinlediklerinde/ izlediklerinde geçen kelimelerin anlamlarını tahmin eder.	TTK.2.1. Temel söz varlığını anlamlarına uygun olarak kullanır.	TTK.3.18. Bağlamdan yararlanarak söz varlığı unsurlarının anlamını belirler.	TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur.	TTK.4.21. Yazma stratejilerini uygular.
TTK.1.17.Dinlediklerindeki/ izlediklerindeki örtük anlamları belirler.	TTK.2.13. Hazırlıksız konuşma yapar.			

Oyun Yönergesi

Gönüllü öğrenciler seçilir. Görüntüleri verilen emojiler yardımıyla harfleri karışık olarak verilen deyimleri bulmaları istenir. Oyun sonunda en kısa sürede ve en çok doğru cevaba ulaşan öğrenci istediği bir emoji çıkartma ile ödüllendirilir.

0:16 ◀ 1 / 10 ▶ ✓ 0

ç ü y m m u n u a

m k a n y o a

☰ Cevapları gönder 🔊 ↗ ↘

1:24 ◀ 3 / 10 ▶ ✓ 1

a k l i k a r ~~s~~ ~~ı~~ ~~ı~~ ~~ı~~ k

☰ Cevapları gönder 🔊 ↗ ↘

Emojilerle Deyim Bulmaca

🔒 Paylaş

✎ İçeriği Düzenle Ödev Ver | Daha fazla ▾

Tablo 4. Çini Örneklerini Eşleyelim

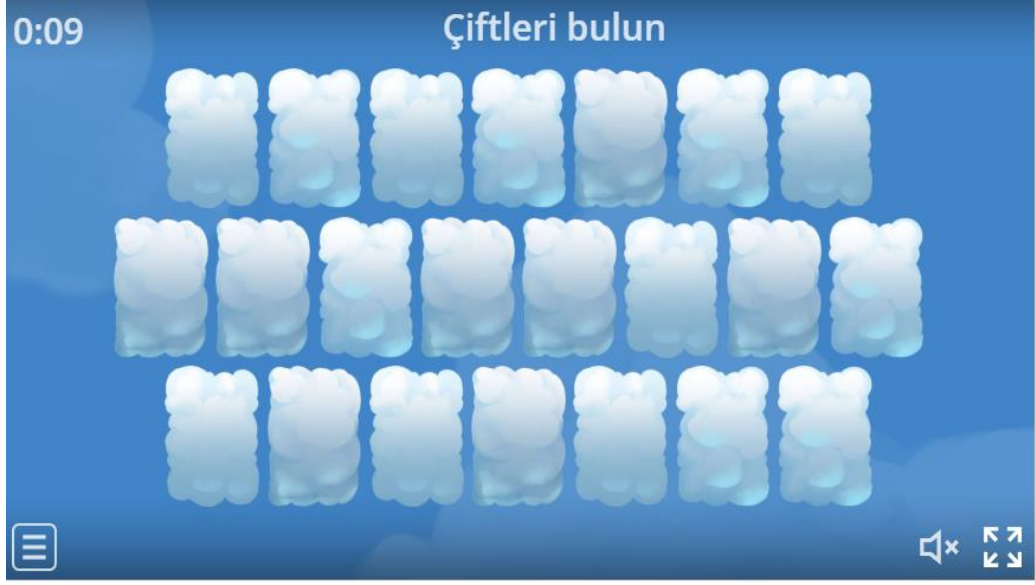
Seviye	4. Seviye	
Tema	Sanat Ve Edebiyat	
Kültürel Değerler	Sanat	

Kazanımlar

Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.2. Dinlediklerinin/izlediklerini n konusunu belirler.TTK.1.4. Dinlediklerinden hareketle basit tahminler yapar.	TTK.2.2. Çerçevesi belirli bir konu hakkında karşılıklı konuşur. TTK.2.3. Bir konu hakkındaki düşüncelerini anlatır.	TTK.3.8. Kısa metinleri okur. TTK.3.9. Şekil, sembol ve işaretleri anlamlandırır. TTK.3.10. Metin görselleri hakkında konuşur.	TTK.4.6. Türkçenin kurallarına uygun anlamlı cümleler yazar
TTK.1.5. Basit sözlü yönergeleri uygular. (İki unsur içeren yönergeler üzerinde durulur.)	TTK.2.6. Türkçedeki sesleri doğru olarak seslendirir.	TTK.3.11. Okuduğu kısa metinleri anlatır. TTK.3.12. Okuduğu metnin konusunu belirler.	

Oyun Yönergesi

Öğretmen çinicilik hakkında öğrencilere kısa bir bilgi verir. Daha sonra çini desenlerini içeren hazırlanmış olduğumuz hafıza oyunu açılır. Sınıf mevcuduna göre sınıf iki gruba ayrılır. Her gruptan bir öğrencinin karşı gruptan bir arkadaşı ile eşleşmesi istenir. Eşleşen öğrenciler hafıza kartlarından birer adet seçim yaparak kartları eşleştirmeye çalışır. En fazla doğru eşleştirme yapan grup kazanır. Oyun sonunda öğrencilerden kendi çini desenlerini tasarlama ve arkadaşlarıyla paylaşmaları istenir.

eşini bul çini metni

🔒 Paylaş

✎ İçeriği Düzenle Ödev Ver | Daha fazla ▾

eşini bul çini metni

🔒 Paylaş

✎ İçeriği Düzenle Ödev Ver | Daha fazla ▾

eşini bul çini metni

🔒 Paylaş

✎ İçeriği Düzenle ✓ Ödev Ver ⌵ Daha fazla

eşini bul çini metni

🔒 Paylaş

✎ İçeriği Düzenle ✓ Ödev Ver ⌵ Daha fazla

Tablo 5. Yöresel Kıyafetlerimizi Tanıyalım

Seviye	5.Seviye			
Tema	Oyun Ve Eğlence			
Kültürel Değerler	Giyim Ve Coğrafya			
Kazanımlar				
Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma	
TTK.1.9. Dinlediklerinde/ izlediklerinde geçen kelimelerin anlamlarını tahmin eder.	TTK.2.11. Kelimeleri doğru telaffuz eder.	TTK.3.12. Okuduğu metnin konusunu belirler.	TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur.	
TTK.1.2. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.	TTK.2.13. Hazırlıksız konuşma yapar.	TTK.3.29. Okudukları metinlerden çıkarım yapar.		
TTK.1.13. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.		TTK.3.31. Okuma stratejilerini kullanır.		

Oyun Yönergesi

Gönüllü öğrenciler seçilir. Seçilen öğrencilere bir dakikalık süre verilir. Bu süre zarfında resimleri doğru oyunlarla eşleyen öğrenciler ödüllendirilir.

0:03

Doğu Anadolu Bölgesi (Bar)	Ege Bölgesi (Zeybek)	Akdeniz Bölgesi (Teke)	İç Anadolu Bölgesi (Seğmen)	Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Halay)	Karadeniz Bölgesi (Horon)	Marmara Bölgesi (Karşılama)

☰ Cevapları gönder 🔊 🔍

Yöresel Kıyafetlerimiz Eşleştirme

🔒 Paylaş

✎ İçeriği Düzenle

✅ Ödev Ver

⌵ Daha fazla

0:59 ✓ 3

Ege Bölgesi (Zeybek) ✗		Akdeniz Bölgesi (Teke) ✗		Doğu Anadolu Bölgesi (Bar)	
Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Halay) ✓		İç Anadolu Bölgesi (Seğmen) ✓			
Karadeniz Bölgesi (Horon) ✓		Marmara Bölgesi (Karşılama)			

☰ 🔊 🔍

Yöresel Kıyafetlerimiz Eşleştirme

🔒 Paylaş

✎ İçeriği Düzenle

✅ Ödev Ver

⌵ Daha fazla

Tablo 6. Kùltùrlerarası İletifim ve Tùrk Kùltùrù

Seviye	2-8. Seviyeler			
Tema	Çevre, Farklılıklar Ve Birlikte Yaşama			
Kùltùrel Değerler	Evrensel Ögeler			
Kazanımlar				
	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.3. Dinlediklerindeki günlük hayata ilişkin kalıp sözleri belirler.	TTK.2.2. Çerçevesi belirli bir konu hakkında karşılıklı konuşur.	TTK.3.7. Basit ve kısa cùmleri okur.	TTK.3.25. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.	TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur.
TTK.1.6. Dinlediklerinde/izlediklerinde sözlü olmayan mesajları tanır.	TTK.2.3. Bir konu hakkındaki düşüncelerini anlatır.			
(Beden dili unsurlarını tanması hedeflenir.)	TTK.2.7. Topluluk karşısında bir konu hakkında konuşur.			
	TTK.2.5. Konuşmalarında vurgu ve tonlama yapar.			
	(Konuşmasının içeriğine uygun vurgu ve tonlama ile konuşur.)			

Oyun Yönergesi

Oyuna katılmak isteyen öğrencilerden parmak kaldırması istenir. Rastgele seçilen öğrenciler verilen kutucuklardan istediğı birine tıklar. Açılan soruyu okuyarak doğru ya da yanlış şeklinde işaretler.

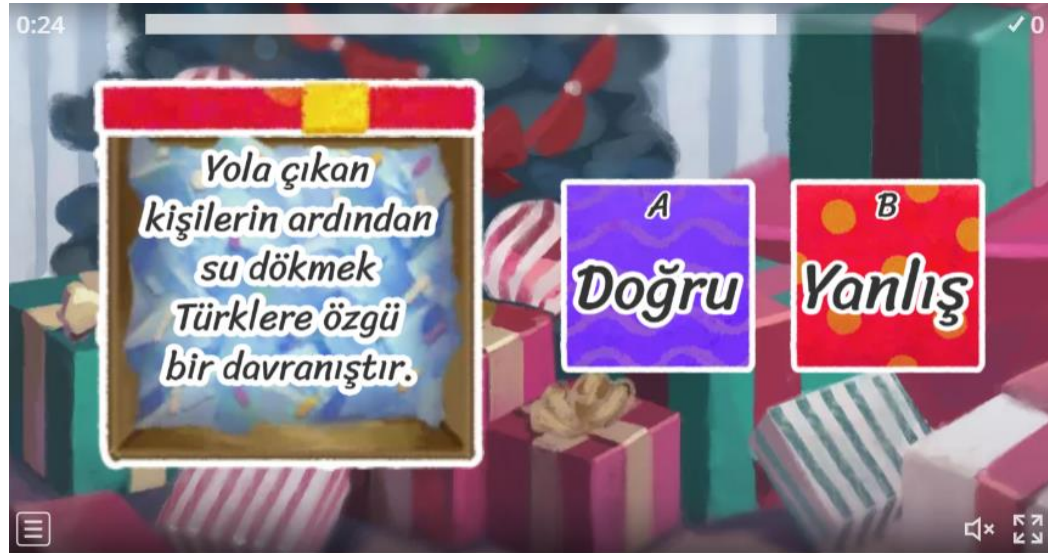
Yanlış cevap veren öğrencilerden kültürlerarası iletişim ile ilgili bir soru hazırlayıp sınıfa sorması istenir.

Kültürlerarası İletişim ve Türk Kültürü

Paylaş

İçeriği Düzenle Yerleştiret Daha fazla

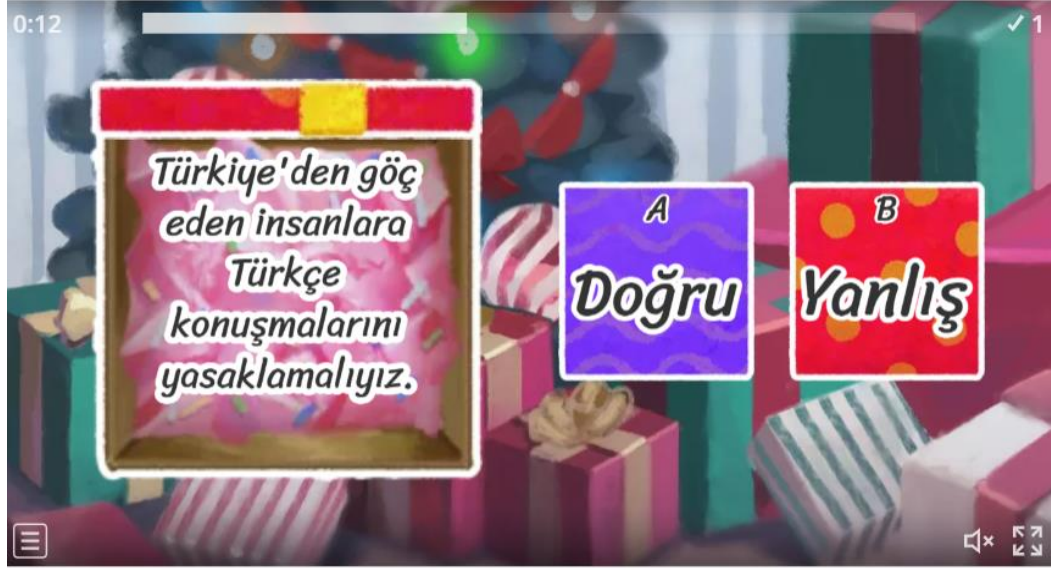

Kültürlerarası İletişim ve Türk Kültürü

Paylaş

İçeriği Düzenle Yerleştiret Daha fazla

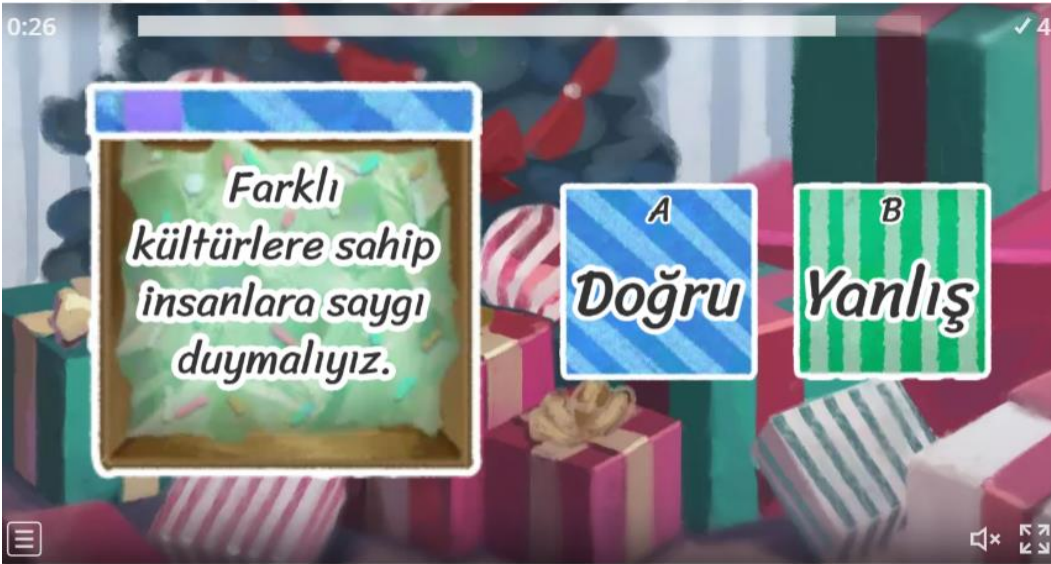

Kültürlerarası İletişim ve Türk Kültürü

Paylaş

İçerği Düzenle Yerleştir Daha fazla

Kültürlerarası İletişim ve Türk Kültürü

Paylaş

İçerği Düzenle Yerleştir Daha fazla

Tablo 7. Tarihi Yerlerimiz Boşluk Doldurmaca

Seviye	Tüm Seviyeler (1-8. Seviye)			
Tema	Gezelim Görelim			
Kültürel Değerler	Türkiye Coğrafyası			
Kazanımlar				
Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma	
TTK.1.5. Basit sözlü yönergeleri uygular. (Tek unsur içeren yönergeler üzerinde durulur.)	TTK.2.8. Sözsüz iletişim becerilerini kullanır. (Dinleyicilerle göz teması kurması istenir.)	TTK.3.2. Resim ve görselleri yorumlar.	TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur.	
Oyun Yönergesi				
UNESCO tarafından koruma altına alınmış önemli yerlerin resimleri verilmiştir. Öğrencilere bir dakikalık süre verilir ve önemli tarihi yerlerin isim ve görsel eşleştirmesini yapması istenir. Kısa süre içerisinde en fazla doğru yapan öğrenci ödüllendirilir.				

Düzenlemek

Görüş

Truva Atı

Pamukkale

Anıtkabir

Ani Harabeleri

Kapadokya

Efes Antik Kenti

Diyarbakır Surları ve
Hevsel Bahçeleri

Safranbolu Evleri

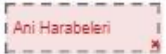
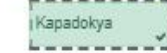
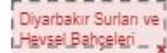
Nemrut Heykelleri

Selimiye Camii ve
Külliyesi

✓ Kontrol et

Düzenlemek

Görüş

Başarabilirsin.

Retry

Tablo 8. Kültürel Öğelerimizi Anlatmaya Çalışım (Tabu)

Seviye	Tüm Seviyeler (1-8. Seviye)	
Tema	Bayramlar ve Kutlamalar, Çevre, Farklılıklar ve Birlikte Yaşama, Geçmişe Açılan Kapı, Oyun ve Eğlence	
Kültürel Değerler	Örf Ve Adetler, Söz Varlığı, Yemek, Sanat Öğeleri, Dini Bayramlar, Tarih, Evrensel Öğeler	

Kazanımlar

Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.4. Dinlediklerinden hareketle basit tahminler yapar.	TTK.2.5. Konuşmalarında vurgu ve tonlama yapar.	TTK.3.6. Hece ve kelimeleri okur. (2.SEVİYE)	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır.
TTK.1.5. Basit sözlü yönergeleri uygular.	(Konuşmasının içeriğine uygun vurgu ve tonlama ile konuşur.)	TTK.3.7. Basit ve kısa cümleleri okur	
(Tek unsur içeren yönergeler üzerinde durulur.)	TTK.2.8. Sözsüz iletişim becerilerini kullanır.		
TTK.1.6. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki sözlü olmayan mesajları tanır.	(Dinleyicilerle göz teması kurması istenir.)		
(Sesteki duygu tonlarını tanıma üzerinde durulur.)	TTK.2.13. Hazırlıksız konuşma yapar.		
TTK.1.9. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelimelerin anlamlarını tahmin eder.			

Oyun Yönergesi

Öncelikle sınıf iki gruba ayrılır. Gruplar her defasında bir kelimeleri kontrol edici, kelimeyi anlatıcı ve süre tutucuyu seçer. Grup içerisinde seçilecek bir öğrenci bir dakika boyunca arkadaşlarına tahtaya yansıtılan kartta yazan kelimeyi yasaklı kelimeleri kullanmadan anlatmaya çalışır. Yasaklı kelimelerden

birisi grup arkadaşları tarafından söylenmişse anlatan kişi artık o kelimeyi kullanabilmektedir. Anlatamadığı kelime için pas deme hakkına sahiptir. Her oyuncunun üç pas hakkı vardır. Oyun sonunda en çok kelimeyi anlatan öğrenci grubu ödüllendirilir.

KARAGÖZ

✘ Bilemedim 🔄 Çevir ✔ Doğru bildim!

Round 1 Cards left: 45

KARAGÖZ
Perde
Kukla
Hacivat
Işık

✘ Bilemedim 🔄 Çevir ✔ Doğru bildim!

Round 1 Cards left: 45

Tablo 9. Kimdir Bu?

Seviye	1,2,4,5,6,7 Ve 8. Seviye			
Tema	Geçmişe Açılan Kapı			
Kültürel Değerler	Tarih			
Kazanımlar				
Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma	
TTK.1.11. Bir etkinliğin ya da işin aşamalarını anlatan sözlü yönergeleri uygular.	TTK.2.11. Kelimeleri doğru telaffuz eder.	TTK.3.13. Yazılı yönergeleri takip eder.	TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur.	

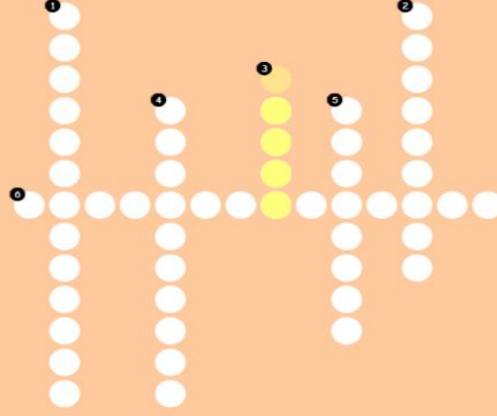
Oyun Yönergesi

Öncelikle verilen çengel bulmacada istenilen boşluğa tıklanır. Tıklanma neticesinde karşımıza gelen ipucundan hareketle aşağıda karışık olarak verilmiş harfler seçilerek kutucuklar doldurulmaya çalışılır. Oyunu en kısa sürede bitiren öğrenci ödüllendirilir.

Bu oyun dört (4) farklı modda oynanabilmektedir. Bu modlar hafıza oyunu, çoklu seçim, eşleştirme ve üç taş oyunu modudur.

- Hafıza modunda sorular ve cevaplar gizlenmiştir. Öğrenciden soruya karşılık gelen cevabı bulması istenir.
- Çoklu seçim modu, klasik çoktan seçmeli testlerden oluşmaktadır. Sorunun doğru cevabı dört şık arasından seçilir.
- Eşleştirme modunda, verilen soruların altındaki boşluğa uygun cevabın yerleştirilmesi istenir.
- Üç taş oyununa benzer modda ise öğrencilerden biri X diğeri O karakterini seçer. Amaç satır, sütun veya köşegenlerde aynı karakterleri (XXX -OOO) bir araya getirmektir.

3 Türk minyatür ve süsleme sanatçısıdır.

A E I X T O J L H D N S B V F P G

00 : 45

Best time

→ Horizontal

6 Türkçenin ilk sözlüğü, ansiklopedisi ve dilbilgisi ki Divanı Lügati't Türkân yazdı

↓ Vertical

1 Türk edebiyatının ilk mesnevi ve siyasetnamesinin yazarıdır

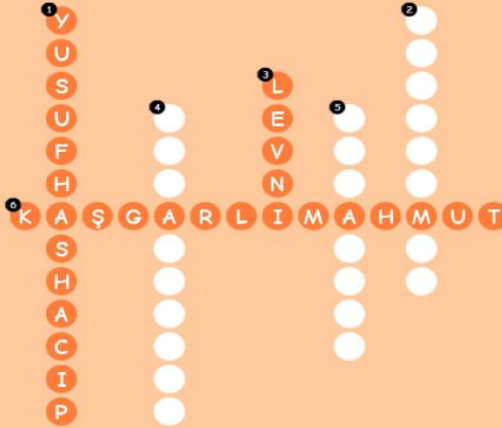
2 Anadolu'da tasavvuf akımının ve Türkçe şiiri öncüsüdür.

3 Türk minyatür ve süsleme sanatçısıdır

4 Türk tarihinin en büyük mimarlarından; Şehzade, Süleymaniye ve Selimiye Camii yapmıştır.

5 Osmanlı İmparatorluğu'nun

1 Türk edebiyatının ilk mesnevi ve siyasetnamesinin yazarıdır.

A E I X T O J L H D N S B V F P G

02 : 56

Best time

→ Horizontal

6 Türkçenin ilk sözlüğü, ansiklopedisi ve dilbilgisi ki Divanı Lügati't Türkân yazdı

↓ Vertical

1 Türk edebiyatının ilk mesnevi ve siyasetnamesinin yazarıdır

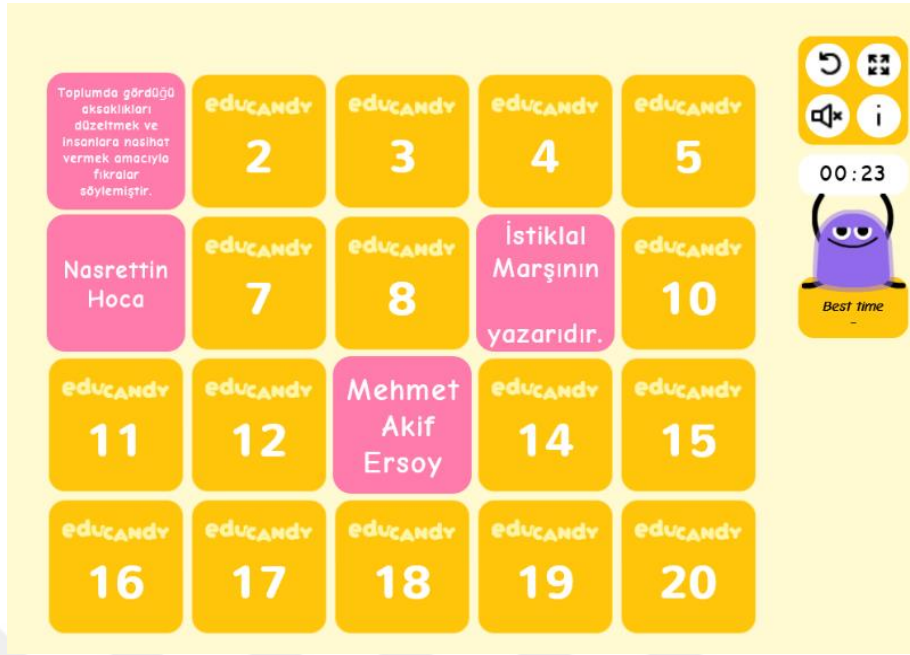
2 Anadolu'da tasavvuf akımının ve Türkçe şiiri öncüsüdür.

3 Türk minyatür ve süsleme sanatçısıdır

4 Türk tarihinin en büyük mimarlarından; Şehzade, Süleymaniye ve Selimiye Camii yapmıştır.

5 Osmanlı İmparatorluğu'nun

Diğer Oyun Modlarına Ait Görüntüler

(Memory modundan bir görüntü)

(Match-up modundan bir görüntü)

Dünyada ilk kez uçmayı başaran Türk bilginidir.

Mehmet Akif Ersoy

Hezarfen Ahmed Çelebi

Ali Kuşçu

İttri

20

00:15

Best Time

Score

27

(Multiple Choice modundan bir görüntü)

Osmanlı İmparatorluğunun kurucusudur.

Klasik Türk müziğinin kurucularındandır.

Türk tarihinin en büyük mimarlarındandır. Şehzade, Süleymaniye ve Selimiye Camilerini yapmıştır.

İttri

Dünya'nın ilk kadın savaş pilotu ve ilk Türk kadın pilotudur. Atatürk'ün manevi kızıdır.

Büyük Selçuklu Devletinin kurucusudur. Malazgirt Savaşıyla Anadolu'nun kapılarını Türklere açmıştır.

İstiklal Marşının yazarıdır.

Kaşgarlı Mahmut

Sabiha Gökçen

Türkçenin ilk sözlüğü, ansiklopedisi ve dilbilgisi kitabı Divanı Lügati't Türkün yazarıdır.

Dünyada ilk kez uçmayı başaran Türk bilginidir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusudur.

Hezarfen Ahmed Çelebi

Computer

(Noughts Crosses modundan bir görüntü)

Tablo 10. Geleneksel Türk Sporlarımız

Seviye	Tüm Seviyeler (1-8. Seviye)			
Tema	-			
Kültürel Değerler	Geleneksel Türk Sporları			
Kazanımlar				
	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
	TTK.1.5. Basit sözlü yönergeleri uygular. (Tek unsur içeren yönergeler üzerinde durulur.)	TTK.2.6. Türkçedeki sesleri doğru olarak seslendirir. TTK.2.11. Kelimeleri doğru telaffuz eder.	TTK.3.4. Türk alfabesindeki harfleri tanıır. TTK.3.5. Harf-ses ilişkisini kavrar. TTK.3.13. Yazılı yönergeleri takip eder.	TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur.

Oyun Yönergesi

Gönüllü öğrenciler seçilir. Öğrencilerle birlikte seçilecek oyun modunda oynanmaya başlanır.

- Word Search modunda geleneksel Türk spor dallarının isimlerini verilen bulmaca içerisinde bulup işaretlemeleri istenir.
- Spell İt modunda spor dallarının adını harf tahmini yaparak bulabilirsiniz.
- Anagrams modunda ise aşağıda karışık olarak verilen harfleri sıralayarak doğru cevaba ulaşabilirsiniz.

Play Geleneksel Türk Sporları

Word Search

A Y D K S P J N R H X R E
H N E L A A O K M I A U B
E I N M G C O N T I N T A
B O E K I S F R A S O P
A Y D K S P J N R H X R E
H J L A O K M I A U B
E I G M C O S I A P T A
B O E K I S F R A S I P

PLAY!

Spell It!

NN-----
A O C O O O O
M J O O O O
Y E O O O O
V O O O O

PLAY!

Anagrams

O K O O O
O O O O

PLAY!

GÜREŞ

M G S K V P Z R S Q F W P Q C L D G
C Q H I N Z F K K B Z W W N D V C G
B D M L E U M A I D M C W M P F B H
W M B I G P T R L A T I C I L I K Q
G W G C V O N T I D Z F Q F B H Z B
Q N G V E T G A C D Q C D H Ş H R R
C R P A Ç S B M I T E P Ü K E H Ü Z
Q Q S R P M C Z N Q L T M L R G G M
B R V Z Z V N F I L L Z N H Ü M R H
G M W V T W D Z B G S M D B G H L N
L Z S W H V L W H S S S G P C C T H
R W P T C M A N G A L A F M V R M H

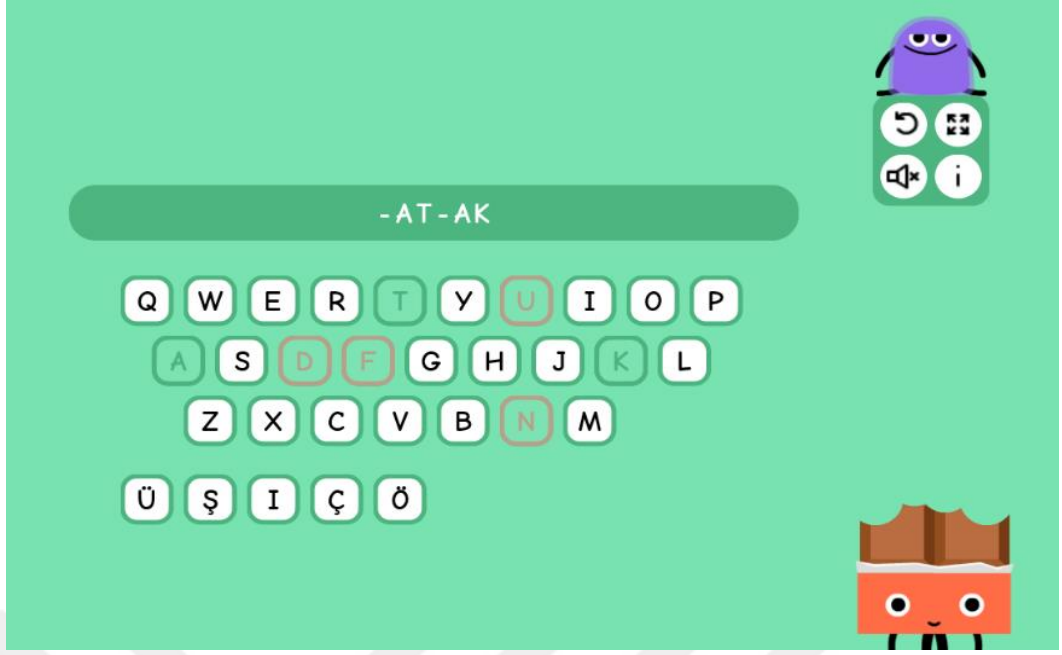
01:38

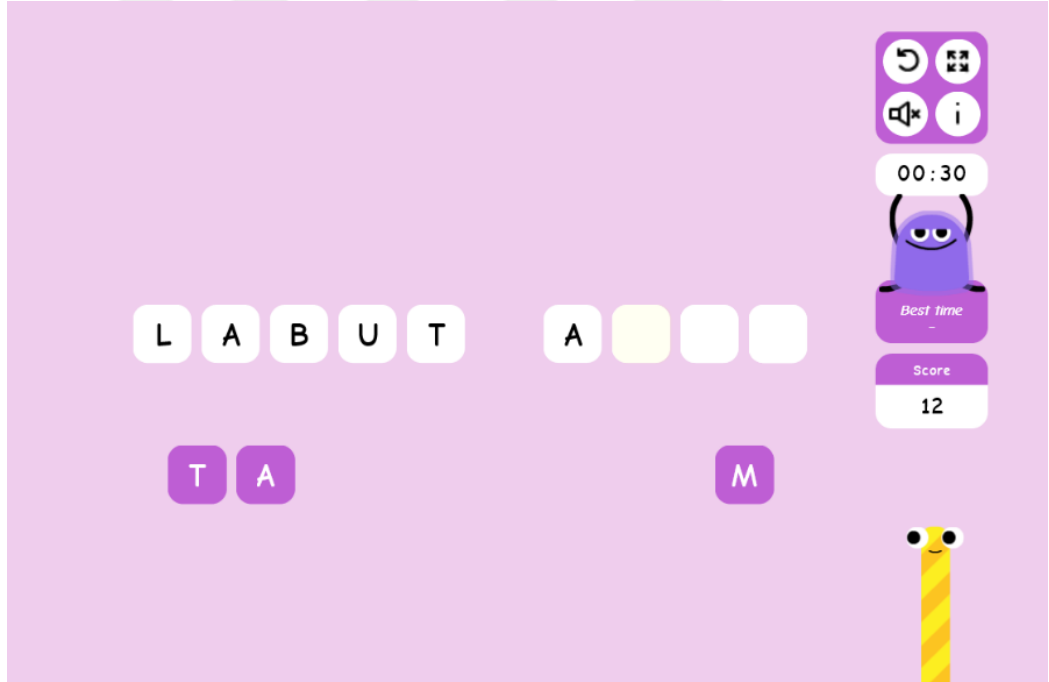
Find

Çevgen
Avcılık
Binicilik
Matrak
Güreş
Tepük
Topuz
Gürz
Mangala
Atıcılık

(Word Search modundan bir görüntü)

(Spell it modundan bir görüntü)

(Anagrams modundan bir görüntü)

Tablo 11. Türk Yemeklerini Anlat Bakalım

Seviye	1-4. Seviye			
Tema	Gezelim Görelim			
Kültürel Değerler	Yemek Kültürü			
Kazanımlar				
	Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.4. Dinlediklerinden hareketle basit tahminler yapar.	TTK.2.2. Çerçevesi belirli bir konu hakkında karşılıklı konuşur	TTK.3.2. Resim ve görselleri yorumlar	TTK.3.9. Şekil, sembol ve işaretleri anlamlandırır.	TTK.4.4. Türk alfabesindeki harfleri uygun biçimde yazar. TTK.4.5. Hece ve kelimeler yazar.

Oyun Yönergesi

Aşağıda verilmiş yemek görselleri tahtaya yansıtılır. Daha sonra sınıf iki gruba ayrılır. Aynı grup içinden seçilen iki kişiden biri anlatıcı diğeri yorumlayıcı olur. Yorumlayan kişi sırtını tahtaya döner. Anlatıcı tahtaya fotoğrafı yansıyan yemeği jest ve mimiklerini kullanarak anlatmaya çalışır. Anlatıcıların sadece bir pas hakkı bulunur. Bir dakika içerisinde en çok yemek görselini takım arkadaşlarına anlatan takım ödüllendirilir.

1 / 20

TÜRK ÇAYI

Cevabınız

Kontrol Et

2 / 20

LOKUM

Cevabınız

Kontrol Et

7 / 20

DÖNER

Cevabınız

Kontrol Et

5 / 20

KAYSERİ MANTISI

Cevabınız

Kontrol Et

Tablo 12. Fıkraları Düzenleyelim

Seviye	3. Seviye		
Tema	Oyun Ve Eğlence		
Kültürel Değerler	Söz Varlığı		
Kazanımlar			
Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.1. Dinlediği/izlediği metni anlatır.	TTK.2.2. Çerçevesi belirli bir konu hakkında karşılıklı konuşur.	TTK.3.12. Okuduğu metnin konusunu belirler.	TTK.4.10. Olayları oluş sırasına göre anlatır.
TTK.1.2. Dinlediklerinin/ izlediklerinin konusunu belirler.	TTK.2.7. Topluluk karşısında bir konu hakkında konuşur.	TTK.3.15. Vurgu, tonlama ve telaffuza dikkat ederek okur.	
TTK.1.11. Bir etkinliğin ya da işin aşamalarını anlatan sözlü yönergeleri uygular. (Üç ve daha fazla sayıda unsur içeren yönergeler üzerinde durulur.)	TTK.2.5. Konuşmalarında vurgu ve tonlama yapar. (Konuşmasının içeriğine uygun vurgu ve tonlama ile konuşur.)	TTK.3.16. Okuduklarında geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını bulur TTK.3.22. Okuduğu metni ana hatlarıyla anlatır.	

Oyun Yönergesi

Sınıf gruplara ayrılır. Her gruptan sırayla bir öğrenci bir parçayı doğru sıraya koymaya çalışır. Fıkrayı önce tamamlayan grup hızlıca görev dağılımı yaparak fıkrayı canlandırır.

Aşağıda verilen parçaları sıralayarak fıkrayı oluşturunuz.

"Öyleyse boşuna konuşmayın, benim hâlimden ancak damdan düşen anlar!"
der.

Serular uzadıkça uzar, Hoca'nın da canı sıkılmaya başlar. Düşünür, taşınır ve
hepsini birden susturmak için komşularına şöyle der:

Ardından soru üstüne soru sormaya başlarlar.
"Nasıl oldu?" "Neden dikkat etmedin?" "Hocam daha dikkatli ol..."

"Komşular, içinizde damdan düşeniniz var mı?" Komşuların hepsi hep bir
ağızdan "Yok" diye cevap verir. Bu defa Hoca;

Bir gün Nasreddin Hoca evinin damında çalışırken aşağıya düşüverir. Haberi
duyan komşuları Nasreddin Hocaya "geçmiş olsun hocam, damdan
düşmüşsün çok üzüldük" der.

Check

Tablo 13. Tekerleme Zamanı

Seviye	2 Ve 3. Seviye	
Tema	Oyun Ve Eğlence	
Kültürel Değerler	Söz Varlığı	

Kazanımlar

Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.5. Basit sözlü yönergeleri uygular. (İki unsur içeren yönergeler üzerinde durulur.)	TTK.2.1. Düzeyine uygun söz varlığını anlamlarına uygun olarak kullanır.	TTK.3.6. Hece ve kelimeleri okur.	TTK.4.6. Türkçenin kurallarına uygun anlamlı cümleler yazar.
TTK.1.11. Bir etkinliğin ya da işin aşamalarını anlatan sözlü yönergeleri uygular. (Üç ve daha fazla sayıda unsur içeren yönergeler üzerinde durulur.)	TTK.2.5. Konuşmalarında vurgu ve tonlama yapar. (Konuşmasının içeriğine uygun vurgu ve tonlama ile konuşur.)	TTK.3.7. Basit ve kısa cümleleri okur. TTK.3.8. Kısa metinleri okur. TTK.3.15. Vurgu, tonlama ve telaffuza dikkat ederek okur.	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır.
	TTK.2.6. Türkçedeki sesleri doğru olarak seslendirir.		

Oyun Yönergesi

Gönüllü öğrenciler seçilir. Oyun içerisinden seçecekleri herhangi bir tekerlemede verilen boşluğun uygun kelime ile doldurulması istenir. Boşluk doğru kelime ile doldurulmuşsa öğrenciden tekerlemeyi hızlıca tekrar etmesi istenir. Tekerlemeyi tekrar eden öğrenci öğretmeni tarafından 1 ile 5 arası puanlanır. Oyun sonucunda en yüksek puanı alan öğrenci ödüllendirilir.

Düzenlemek Gözü

Aşağıda verilen kelimeleri tekerlemelerdeki boşluklara uygun olacak şekilde doldurduktan sonra tekerlemeyi akıcı bir şekilde okuyun.

1. Şu karşıda bir dal, daldı bir ; dal sarkar, kartal kalkar; kartal kalkar, dal sarkar. Dal kalkar, kartal sarkar, kantar tartar.
2. Getirince el getirir, getirir, sel getirir; götürünce el götürür, yel götürür, götürür.
3. Üstü taslı taç saplı üç tunç tası çaldırır mı çabuk çıldırır; yoksa iç içe yüz ton kaplı çanı kaldırır mı çabuk çıldırır?
4. Bu mayalamalı da mı saklamalı, mayalamamalı da mı saklamalı?
5. İbiş'le Memiş, gitmiş, mahkemeleşmiş mi, mahkemeleşmemiş mi?
6. Şu köşe köşesi, şu köşe köşesi, ortadaki su şişesi.
7. Şu dağda beş boş , beşi de bez yüklü besili beş boz eşek.
8. Bir bir berbere bre berber gel beri beraber bir berber dükkanı açalım, demiş.
9. Al bu takatukaları, takatukacıya takatukalatmaya götür. , takatukaları, takatukalamam dersen takatukaları takatukacıdan takatukalatmadan al gelir.
10. Kıyma kıyamayan kırık kollu kasap Keramet'in, karşıda körkütük kıyan kasap Kâmil'den kokmuş kokoreç aldı.

- kartal
- berber
- yaz
- Takatukacı
- üç
- saç
- sel
- yoğurdu
- kış
- yel
- mahkemeye
- eşek
- kıyma

5. İbiş'le Memiş, mahkemeye gitmiş, mahkemeleşmiş mi, mahkemeleşmemiş mi?

6. Şu köşe kış köşesi, şu köşe yaz köşesi, ortadaki su şişesi.

7. Şu dağda beş boş kartal , beşi de bez yüklü besili beş boz eşek.

8. Bir berber bir berbere bre berber gel beri beraber bir berber dükkanı açalım, demiş.

Tablo 14. Türk Müziğine Ait Enstrümanları Eşleştirme

Seviye	Tüm Seviyeler (1-8. Seviye)	
Tema	Sanat Ve Edebiyat	
Kültürel Değerler	Sanat	

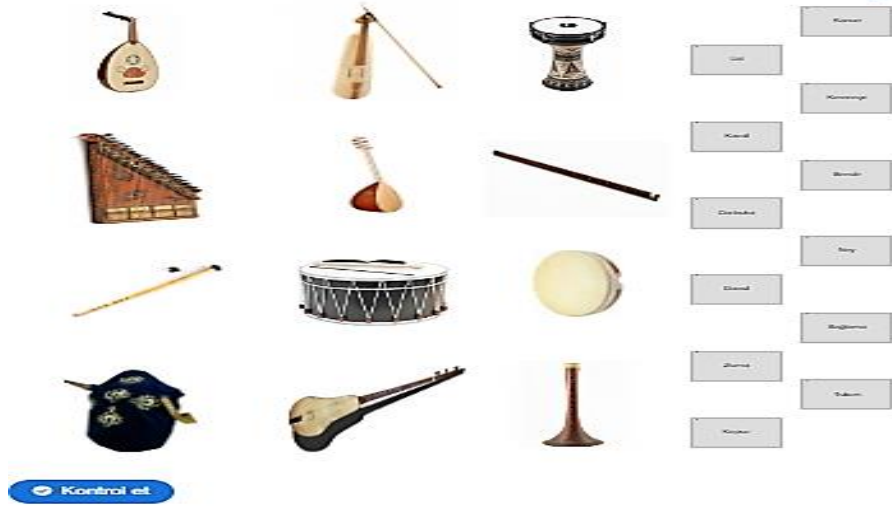
Kazanımlar

Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma
TTK.1.5. Basit sözlü yönergeleri uygular.	TTK.2.3. Bir konu hakkındaki düşüncelerini anlatır.	TTK.3.2. Resim ve görselleri yorumlar.	TTK.4.21. Yazma stratejilerini uygular. (boşluk doldurma)
TTK.1.15. Dinlediklerine/izledikleri ne ilişkin çıkarımlarda bulunur.	TTK.2.11. Kelimeleri doğru telaffuz eder.	TTK.3.10. Metin görselleri hakkında konuşur.	
		TTK.3.16. Okuduklarında geçen bilmediği kelimelerin anlamlarını bulur.	
		TTK.3.18. Bağlamdan yararlanarak söz varlığı unsurlarının anlamını belirler.	

Oyun Yönergesi

Öğrenci sayısına göre sınıf gruplara ayrılır. Her gruptan sırasıyla birer öğrencinin resmi verilmiş olan müzik aletlerini isimleri ile eşleştirmesi istenir. Cevaplar kontrol edildikten sonra en fazla doğru cevap veren grup tebrik edilir. Daha sonra verilen müzik aletlerinin vurmaları, nefesli, telli, yaylı çalgılar olarak gruplandırılması istenir.

Türk Müziği Enstrümanları

Ney

Darbuka

Davul

Tulum

Bağlama

Zurna

Ney + Ney

Tebrikler :)

Bendir + **Davul**

Üzgünüm, yanlış cevap :(

Zurna + Zurna

Tebrikler :)

Davul + **Darbuka**

Üzgünüm, yanlış cevap :(

Kopuz +
Bağlama

Üzgünüm, yanlış cevap :(

Tulum + Tulum

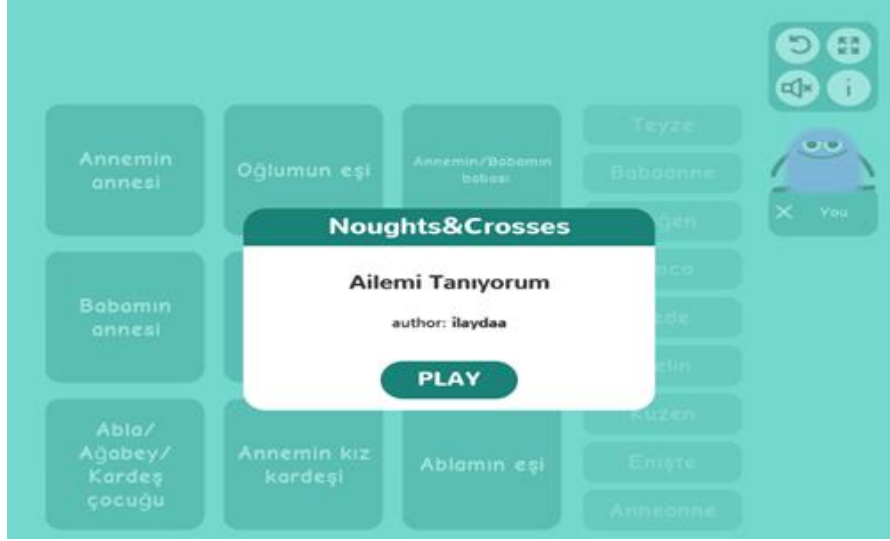
Tebrikler :)

Tablo 15. Akrabalık İlişkilerimi Öğreniyorum

Seviye	3,4,5. Seviye			
Tema	Ben ve Ailem			
Kültürel Değerler	Örf ve Adetler			
Kazanımlar				
Dinleme	Konuşma	Okuma	Yazma	
TTK.1.12. Dinledikleri/izlediklerine ilişkin düşüncelerini ifade eder.	TTK.2.2. Çerçevesi belirli bir konu hakkında karşılıklı konuşur.	TTK.3.22. Okuduğu metni ana hatlarıyla anlatır.	TTK.4.20. Formları, yönergelere uygun şekilde doldurur.	
TTK.1.11. Bir etkinliğin ya da işin aşamalarını anlatan sözlü yönergeleri uygular.	TTK.2.10. Temel söz varlığını anlamlarına uygun olarak kullanır.	TTK.3.12. Okuduğu metnin konusunu belirler.	TTK.4.9. Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır.	
(Üç ve daha fazla sayıda unsur içeren yönergeler üzerinde durulur.)		TTK.3.13. Yazılı yönergeleri takip eder. (Üç unsur içeren yönergeler ele alınır)		

Oyun Yönergesi

Sınıftan iki gönüllü öğrenci seçilir. Öğrencilerden biri O diğeri X sembolünü kullanacaktır. Oyuna öncelikle kimin başlayacağını belirlemek için öğrencilere Türkiye'nin illerinden birinin adını söylemesi istenir. İlk önce cevap veren öğrenci oyuna başlar. Satır ve sütunların içinde akrabalık ilişkilerini barındıran ve öğrencilerin cevaplamaları gereken birtakım sorular mevcuttur. Sağ tarafta verilen cevapları satır ve sütunlardan birinin üzerine bırakmasıyla X veya O harfi belirecektir. Amaç satır, sütun veya köşegenlerde aynı karakterleri (XXX -OOO) bir araya getirmektir. Bu oyun XOX formatı dışında bulmaca, eşleştirme, hafıza, çoktan seçmeli şeklinde de oynanabilmektedir.

IV. BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Geçmişten günümüze insanlar çeşitli nedenlerden dolayı yaşadıkları ana vatanlarından göç etmek durumunda kalmışlardır. Bazı ülkeler işçi ihtiyacını karşılamak için Türkiye'ye işçi talebinde bulunmuştur. Bu sebeple Türk vatandaşları da özellikle 1960'lı yıllardan sonra yurt dışına göç etmeye başlamışlardır. Birinci kuşak olarak adlandırılan Türklerin Avrupa'da çeşitli ülkelere kalıcı olarak yerleşmesiyle beraber Türk nüfusunda bir artış görülmüştür. Bu durumda Türk vatandaşlarının ve yeni neslin ana vatanlarıyla olan bağlarını güçlendirmenin temel yolu ana dilleri olan Türkçe olmuştur. Bilindiği üzere bir dilin öğrenilmesi o dilin kültürünün de öğrenilmesini gerekli kılmaktadır. Çünkü kültür milletleri millet yapan ve onları bir arada tutan bir unsurdur. Kültürün devamlılığının sağlanması da ancak kültürün nesilden nesile aktarılması ile mümkündür. Dil de kültürün aktarılması hususunda önemli bir rol oynamaktadır. Dil öğreniminde bireyler dilin dizgesel yapısına odaklı oldukları için kültür adı altında kazandırılacak değerler öğrencinin dili anlamasında yardımcı olacak şekilde yapılandırılmalıdır. Bu hususta öğrencilere; örf- adet, sanat, giyim, Türk tarihi, Türkiye coğrafyası, söz varlığı unsurları gibi değerler kültür bağlamında öğretilebilecek unsurları teşkil etmektedir. Türk kültürünün devamlılığının sağlanması ve kültürün yaşatılabilmesi için Türk dili ve kültürü derslerinin hedef kitleye uygun materyaller ile desteklenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Türk Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının kendi milletine, kültürüne bağlılığını kaybetmemeleri için "Türkçe ve Türk Kültürü" adı altında bir ders verilmeye başlanmıştır. Dersteki aksaklıkların giderilmesi, ders verimliliğinin artırılmasıyla ilgili konularda zaman zaman Türk Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ders kitabı ve program güncellemeleri yapılmaktadır.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde Türkçe ve Türk Kültürü derslerindeki verimliliğin artırılması amacıyla hazırlanmış dijital bir materyalin olmayışı çalışmanın çıkış noktasını oluşturmuştur. Yıldız (2013), Avrupa ülkelerinde uygulanan eğitim politikaları sebebiyle Türkçe ve Türk Kültürü derslerinden istenilen verimin alınamadığı, bunun yanında ders materyallerindeki yetersizliklerin de verimliliği

düşürdüğünü belirterek bu verileri desteklemiştir. Çalışma sonucunda, Türk Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış Türkçe ve Türk Kültürü dersi kapsamında üretilen basılı materyallerin hedef kitlenin ilgi, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmadığı ve kültür aktarımı açısından yetersiz olduğu; Türk sporları, giyim öğeleri gibi milli kültür unsurlarının ve tekerleme, bilmece, mani gibi üst dil yapılarının cazip bir şekilde işlenmediği tespit edilmiştir. Bu sebeple milli kültürümüze ait değerler, iki dilli Türk çocuklarının ilgi ve motivasyonunu artıracak şekilde tasarlanmış ve dijital ortamda oyunlaştırılmıştır.

Bu çalışma kapsamında iki dilli Türk çocuklarına kültür aktarımına yönelik hazırlanan 15 oyunla şu sonuçlara ulaşılması hedeflenmiştir:

Bilmecelerin, atasözlerinin, deyimlerin, fıkraların kullanılarak hazırlandığı oyunlarla Türk kültürüne ait söz varlığı ürünlerinin örneklerini öğrencilere kazandırmaya çalışmak hedeflenmiştir. Çünkü söz varlığı öğeleri bir toplumun düşünce ve kültürel yapısını yansıtan bir yapıya sahiptir. Aksan (1996), bir dilin söz varlığı unsurlarının o dilin tarihine ışık tuttuğunu, hangi dillerden etkilendiğinden ve ne tür değişimler geçirdiğini gösterdiğinden söz etmiştir. Dolayısıyla dil öğretimi amaçlı kullanılacak söz varlığı unsurları belirlenirken ana dili en güzel şekilde yansıtacak örnekleri seçilmelidir. Çünkü dil öğretimi kültür öğretimidir ve söz varlığı ürünleri bir toplumun kültürel hafızasını oluşturmaktadır. Söz varlığı unsurlarından biri olan atasözleri ve deyimler, öğüt vermeleri, kalıplaşmış olmaları ve halka mal olup nesilden nesile aktarılagelme temelinde dayanmaktadır. Bu sözler törelere, gelenek ve göreneklere, tecrübeler, akla ve gerçeğe dayanmakla kalmayıp halkın ortak düşüncesini, inancını, ahlak anlayışını, kültürünü ve felsefesini de yansıtmaktadır.

Söz varlığı unsurları çocuğun fiziksel, sosyolojik ve psikolojik gelişimine de katkı sağlayan önemli anonim edebiyat ürünlerindedir. Örneğin bilmeceler Demiray'ın da (1977) söylediği gibi eğlendirici nitelik taşımasının yanı sıra tümevarım yoluyla cevaba ulaşmaya çalıştığı için çocuğun muhakeme gücünü de artırmakta ve zekasını işletmektedir. Çocuğun temel dil becerilerinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Bunun yanında söz varlığı unsurları vasıtasıyla çocuk çıkarımlar yapmakta, ana dilindeki söz varlığı unsurlarının işlevlerinin fark etmekte ve bu unsurların oluşturmuş olduğu anlam evreni sayesinde de Türkçenin inceliklerinin farkına varmış olmaktadır.

Türkçe öğretiminde amaç Türk diline ait kelimeleri öğrencilere öğretmek olmamalıdır. Kişiyi Türkçenin yanında Türk kültürünü de yeterli ölçüde kazandırmalıdır. Çünkü öğretilen dilin söz dizimsel kurallarından ziyade kültürel öğelerine de yer vermek o dilin öğrenciler tarafından daha anlamlı hale gelmesini ve dil öğreniminin zevkli bir uğraş olarak algılanmasını sağlayacaktır. Bu sayede dil öğrenimi zor ve sıkıcı olmaktan çıkıp daha zevkli bir uğraş haline gelecektir. Ayrıca öğrencilerin farklı kültürleri tanınması, farklı insanların farklı yaşam tarzlarına sahip olduğu farkındalığını da kazandıracaktır. Er'in de (2006) söylediği üzere farklı kültürleri tanıyan dil öğrencileri yeni bir dili öğrenmeye motive olmasının yanında farklı kültürlerle sahip insanlarla kültürel açıdan bağ ve empati de kurmaktadır. Bu da öğrenciler açısından dil öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmelerine yardımcı olacaktır.

Türkçe öğretimi yapılırken kullanılacak dilsel materyaller (okuma metinleri, söz varlığı öğelerinden deyimler, atasözleri, maniler, ninniler, bilmeceler vs.) Türk kültürünün tüm yönleriyle en güzel şekilde tanıtan materyallerden ve dilin en güzel örneklerinden seçilmelidir.

Türkçeyi Türkiye dışında öğrenenler günlük yaşamla ve çevreyle iç içe bulunamadığı için dil öğreniminin gerçekleştiği doğal ortamlardan biraz uzak kalmaktadırlar. Bu durumda yapılacak şey sınıf ortamına taşınan dil öğrenimi sürecini görsel-işitsel materyallerle desteklemek, günlük konuşma dilini yansıtan gazete, radyo gibi materyalleri kullanmaktır. Hazırlanan dijital oyunlarla da Türkçe öğretiminde yanarda gerek görseller gerekse diğer kültürel unsurlar işe koşularak kültür aktarımı sağlanmaya çalışılmıştır. Oyunlar kullanılarak çocuk sürece dahil edilmiş, Türkçe ve Türk Kültürü dersini sadece bir ders olarak görmelerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Kültür aktarımı konusunda TTK kitaplarında yer verilen etkinliklerin çocukta soyut birer kavram olarak kaldığı düşünülmüş oyunlarla çocuğun sürece aktif katılım sağlayacağı kanaatine varılmıştır. Bunun yanı sıra TTK kitaplarında Türk kültürüne ait geleneksel Türk sporlarını yansıtan bir başlığın olmaması göze çarpmış ve bu eksikliği gidermek için geleneksel Türk sporlarının tanıtıldığı bir oyuna da yer verilmiştir. İncekara (2022), Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarındaki Kültür Öğelerinin İncelenmesi adlı tez çalışmasında da Türk sporu ile ilgili bir kültür öğesine yer verilmediğini ve çocuğun kendi kültürüne ait bir spor öğesinin olduğunu anlayabilmesi için TTK kitaplarında buna yönelik birkaç etkinliğin olması gerektiği önerisinde bulunmuştur.

Son tahlilde, çalışma kapsamında iki dilli Türk çocuklarının Türkçe ve Türk Kültürü dersine karşı olumlu bir tutum geliştirebilmesi için oyun ve eğlence merkezli, milli kültürümüzü eğitim ortamına taşıyan dijital materyaller geliştirilmeye çalışılmıştır. Larsen (2012), öğreticinin sadece gözlemci olarak katıldığı, öğrencilerin de dijital oyunları kendi istedikleri şekilde oynayarak öğrenecekleri bir yaklaşım önerisinde bulunmuştur. Birçok okutman dijital oyunlarla Türkçe öğretimi konusuna çekimser yaklaşmaktadır. Öğreticiler teknolojiye ve dijital oyun kültürüne hâkim olsalar dahi derslerinde kullanabilecekleri türde bir dil ve kültür öğretimi oyunu piyasada mevcut değildir. Alyaz ve Akyıldız (2018) Yabancı Dil Öğretimi için 3B Dijital Oyunlar ve Oyunlaştırılmış Uygulamalar Geliştirme adlı çalışmasında, dil öğretimi yapan öğretmenlerin yarıya yakınının dijital oyunların dil öğretiminde yararı olmadığını düşünmektedir. Hatta öğretmenlerin dijital oyun üretecek kadar pedagojik alt yapıya sahip olmamaları, müfredata uygun dijital içeriklerin olmaması gibi sebeplerden dolayı öğretmenlerin dijital oyunlara karşı bir ön yargı oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır. Özata (2021), Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Oyun ve Etkinliklerle Türkçe Öğretimi isimli tez çalışmasında yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına kâğıt üzerinde oyunlar tasarlamış ve Türkçe öğretmeye çalışmıştır. Yine Arıcı (2019) Yurt Dışında Türkçe Öğretimi adlı çalışmasında yurt dışında görev yapan öğretmenlere, yurt dışında yaşayan Türklere ve Türkçe öğrenmek isteyen herkese faydalı olması amacıyla kâğıt üzerinde çeşitli etkinlik örnekleri hazırlamıştır. Çalışmanın çıkış noktasını gündelik hayatta öğretmenlerin dil ve kültür öğretiminde dijital ortamda kullanabilecekleri öğretim materyalinin olmayışı oluşturmuştur. Dijital dünya içerisine doğmuş çocuklara onların diliyle hitap etmeye çalışarak Türkçe öğretimi ve bunun yanında çocukların Türk kültürüyle içli dışlı olmasını sağlayacak bir çalışma ortaya konulmuştur. Kapsamlı bir dijital oyun geliştirmek ileri düzey programlama bilgisi gerektirdiği için dijital platformlarda hazırlanan oyunlar yazılımcılar tarafından geliştirilebilir niteliktedir. Yapılan araştırmalar neticesinde oyunların çocukların dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi becerilerini geliştirdiği sonucuna varılmıştır. Çünkü öğrenciler oyun esnasında beceri edindiklerini unutup doğal davranışlar sergilemektedir. Benzer şekilde Kupeckova (2010) çalışmasında dört temel beceri ve diğer birçok beceriyi geliştirmek için oyunların kullanılabileceğini belirtmiştir. Kara (2010) tarafından yapılan bir araştırma sonucunda dil öğretimi için hazırlanıp uygulanmış 15 farklı eğitsel oyunun öğrenci üzerinde olumlu sonuçlar doğurduğu görülmüştür. Çalışma kapsamında hazırlanan eğitsel oyunların dil ve kültür öğretimi

açısından öğrenci üzerinde olumlu tutum yaratacağı varsayılmaktadır. Kalfa (2014) tarafından yapılan diğer bir çalışmada yazma becerilerinin geliştirilmesinin amaçlandığı eğitsel oyunların öğrencilerin seviyesine uygun seçildiği ve etkin katılımının sağlandığı takdirde öğrencide kalıcı öğrenmeler gerçekleştiği belirtilmiştir. Hazırlanan boşluk doldurma, eşleştirme yapma, sıralama gibi oyunlarla öğrencilerin yazma stratejilerini geliştireceği varsayılmıştır. Eğitsel oyunlar Canbay'ın (2012) dediği gibi öğrencinin derse aktif katılmasını sağlar. Bu sebeple tüm öğrencilere hitap edecek türden oyunların hazırlanmasına özen gösterilmiştir. İki dillilerin aktif katılımına uygun, görsel ve animasyonlarla süslenmiş dijital oyunların içeriği, Türk kültürünün nadir göstergeleriyle desteklenmiştir. Geliştirilen dijital oyunlarda ayrıca; ninniler, maniler ve tekerlemeler sıkça kullanılmış çocuklar doğru telaffuza teşvik edilmiştir.

ÖNERİLER

1. Dijital oyunların çocukların ilgisini çekmesi ve tüm duyulara hitap edebilmesi için görselliğin yanında çeşitli ses ve görüntü eklemeleri yapılabilir.
2. Çocukların genellikle çekindiği konuşma ve yazma becerilerini geliştirmesini sağlamak için oyunlar, sesli ve yazılı talimatlar içerecek şekilde yazılımcılar tarafından yapılandırılabilir.
3. Oyunlar yazılımcılar tarafından çocukların dil becerilerini geliştirmek için seviye seviye oynanabilecek şekilde geliştirilebilir.
4. Söz varlığı unsurlarından ninniler, maniler, sayısmacalar işitsel olarak yeniden yapılandırılabilir.
5. Oyunların kültür aktarımı hususunu gerçekleştirip gerçekleştirmediğini anlayabilmek için yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına oynatılabilir. Elde edilen bulgular üzerinden güncelleme veya iyileştirme yapılabilir.
6. Oyunlar aracılığıyla öğrencilerin zayıf yönleri ortaya çıkarılarak eksiklikleri giderilebilir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, B. (1998). *Dil-kültür bağlantısı*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Akıncı, M. A. (2007). Fransa’da Türkçe Anadil Eğitimi ve İki Dilli Türk Çocuklarında Dil Becerileri, II. *Avrupa Türk Dili Bilgi Şöleni*. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Söğütözü, Ankara, 5-6 Mayıs.
- Aksak, G. A. ve Okyay, D. (2021). Almanya’daki İki Dilli Türk Çocuklarının Yazılı Anlatımlarının İncelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 9 (3), 96-110.
- Aksan, D. (1982). *Her Yönüyle Dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (1996). *Türkçenin Sözcük Varlığı*. Ankara: Engin Yay.
- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Alyaz, Y. ve Akyıldız, Y. (2018). Yabancı Dil Öğretimi İçin 3B Dijital Oyunlar / Oyunlaştırılmış Uygulamalar Geliştirme. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 6 (1), 131-158.
- Arıcı, B. (2019). *Yurt Dışında Türkçe Öğretimi*. İksad Yayınevi
- Aytaş, G. ve Uysal, B. (2017). Oyun Kavramı ve Sınıflandırılmasına Yönelik Bir Değerlendirme. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 675-690.
- Bağcı Ayrancı, B., Mete, F., Keskin, H. (2017). İki Dilli Türk Çocukları İçin “Türkçe ve Türk Kültürü” Kitaplarının Yanlışıları, Eksiklikleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi*
- Baker, C. (2001). Second language acquisition and learning. *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism* (Ed. Colin Baker) Clevedon, GBR: Multilingual Matters Ltd., 109-134.
- Baker, C. (2011). *Anne-Babalar ve Öğretmenler İçin Rehber İki Dilli Eğitim*, Heyamola Yayıncılık: İstanbul.

- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 19-30. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkiyat/issue/16660/329608>
- Barın, E. (2008). Yabancılara Türkçenin Öğretiminde Nasrettin Hoca Fıkralarının Yeri. *Türk Yurdu Dergisi*. Yıl 97. Sayı 255.
- Beardsmore, H. B. (1982). *Bilingualism Basic Principles*. England: Clevedon Publishing.
- Bican, G. (2017). İki Dilli Olmanın Önemi ve Aileler İçin İki Dillilik Stratejileri. *Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu*
- Bıçer, N. & Kılıç, B. (2017). Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretmek için Kullanılan Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4) , 649- 663. DOI: 10.16916/aded.329809
- Bloomfield, L. (1933). *Language*. Chicago: George Allen & Unwin Ltd.
- Boz, İ. (2018). İlkokul 4. Sınıf Türkçe Dersinde Oyunla Öğretim Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 1(1). 61-75.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (26. Baskı). Ankara: PegemA., s. 233-238.
- Byram, M., & Risager, K. (1999). *Language Teachers, Politics And Culture*. London: Clevedon Press.
- Canbay, İ. (2012). Matematikte Eğitsel Oyunların 7. Sınıf Öğrencilerinin Özdüzenleyici Öğrenme Stratejileri, Motivasyonel İnançları ve Akademik Başarılarına Etkisinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Marmara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- CECR, (2018). Cadre Européen de Référence Pour Les Langues. Apprendre, Enseigner, Evaluer. Volume Complémentaire avec de nouveaux descripteurs. (Erişim: www.coe.int/lang-CECR)
- Coşkun, H. (2008). Türkiye’de İkinci Yabancı Dilin Oyun Yoluyla Etkili Öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 1. ss 73-89.

- Coşkun, H. (2008). Türkiye’de ikinci yabancı dilin oyun yoluyla etkili öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı: 1. ss. 73-89;
- Coşkun, O., Gündüzalp, D., Aslan, E., Kuşçu, E. (2011). OBM Çerçevesinde Yapılacak Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Çalışmalarında Düzey İçeriklerinde Ortaklık. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi I. Uluslararası Türkçe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*. Ankara.
- Cummins, J. (1979). Linguistic Interdependence and the Educational Development of Bilingual Children. *Rewiev of Educational Research*. Washington. s. 222-251.
- Çelik, M. (2007). *Linguistics for Students of English Book II*. Ankara: EDM.
- Çoban, B. (2006). *Orta Öğretimde ve Üniversitelerde Eğitsel Oyunlar*. Ankara: Nobel Yayınları. s.7.
- Demirel, Ö. (2004). *Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2011). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Demirel, Ö., Altun, E., Ateş, A., Başboğaoğlu, U., Çelik, L., Çeliköz, N., Erişen, Y., Oral, B., Taşlı, H., Tekinarslan, E. ve Yağcı, E. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Deniz, K., Uysal, B. (2010). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni ve Yurt Dışındaki Türk Çocukları İçin Türkçe ve Türk Kültürü Öğretim Programı. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 239-261.
- Deniz, S. ve Turhan T. S. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumları: Köyceğiz Örnekleme. *Millî Eğitim Dergisi*, 170.
- Dewey, J. (1916). *Democracy and Education* (1st Edition). New York: The Macmillan Company.
- Duman, A. (2003). Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Metin Seçimi. *TÜBAR. XIII*, 151–154.
- Duman, G.B. (2013) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde materyal geliştirme ve materyallerin etkin kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*,1(2),1-8. DOI: 10.16916/aded.16003

- Ekmekçi, V. ve Karadüz, A. (2015). Yurt Dışında Yaşayan İki Dilli Çocuklar İçin Hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Kitabına Eleştirel Bir Bakış. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume* 10/15. s. 361-378 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/>
- Er, K. O. (2006). Yabancı Dil Öğretim Programlarında Kültürün Etkileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39-1, 1-14.
- Ertem İ. S. (2013). Yurt Dışında Yaşayan İkinci Kuşak Türk Çocuklarının Türkçeyi Kullanım Durumları ve Dil-Kültür İlişkisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2013, 6/4
- Ertuğrul, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Kitaplarda Kültür Aktarımı. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Fişekçioğlu, A. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Ölçütlerine Göre Türk Kültürü Tanımlayıcılarının Oluşturulması: B1 Dil Düzeyi Model Önerisi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi* 2019, Cilt: 12. Sayı: 27. s. 871-893.
- Göçer, A. (2012). *Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine*. Türk Dili, 729, 50-57.
- Gül, M., Uzun, R. N. ve Çebi, M. (2018). Türk Kültürlerindeki Geleneksel Oyunlar ve Sporlara Yüzeysel Bir Bakış. *Turkish Studies Volume* 13/26, Fall 2018 p. 655-671 DOI: 10.7827/TurkishStudies.14386
- Gülden, B. (2019). Türkçe öğretim programlarının ve Türkçe ders kitaplarının kültür aktarımı bağlamında somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelenmesi. Doktora tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Günay, D. (2015). İki ya da Çok Dillilik ve Avrupa Toplumu. II. *Avrupalı Türkler Ana Dili Eğitim Çalıştayı*. s. 67.
- Güner, C. (2018). Oyun Temelli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersi Akademik Başarılarına Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Bahçeşehir Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul

- Güneş, F. (2013). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güneş, F. (2015). Oyunla Öğrenme Yaklaşımı. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/11*, s. 773-786 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827>
- Günşen, A. (2006). *Ölçünlü Türkçede Yerelleşme Sorunu: Türkçenin Çağdaş Sorunları*. İstanbul: Divan Yayınevi. S.154
- Gürdal, A. ve Arslan, M. (2011). Oyun ve Bulmaca Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Kelime Öğretim Yöntemi. 1. *Uluslararası Yabancı Dil Eğitimi ve Uygulamalı Dilbilim Konferansı* (36-50). Bosna Hersek: Saraybosna.
- İleri, E. (2000), *Avrupa Topluluğu'nun Dil Politikası ve Almanya'da Okula Giden Türk Asıllı Öğrencilerin Dil ve Öğretim Sorunları*. (Avrupa'da Yaşayan Türk Çocuklarının Ana Dili Sorunları Toplantısı). TDK Yayınları, Ankara:
- İnal, M. ve Korkmaz, Ö. (2019). Eğitsel oyunların öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye dönük tutumlarına ve konuşma becerilerine etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 898-913.
- İncekara, S. (2022). Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarındaki Kültür Öğelerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Kalfa, M. (2013). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlü Kültür Unsurlarının Kullanımı. *Millî Folklor*, Yıl: 25, Sayı: 97, 167-177.
- Kalfa, M. (2014). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Temel Düzeydeki Öğrencilerin Eğitsel Oyunlarla Yazma Becerilerinin Geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 20, 85-102.
- Kaplan, M. (2002). *Kültür ve Dil*. Dergâh Yayınları, Mayıs.
- Kara, M. (2010). Oyunlarla Yabancılara Türkçe Öğretimi. *TÜBAR*, 27 (1), 407-421.
- Karakaş, A. (2009). Anonim Türk Halk Edebiyatı Ürünlerinden Bilmecenin Çocuk Edebiyatına Katkıları. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, sayı 2.
- Kaya, E., Yalçın Ö. M., Kimzan V., İ. ve Avar, G. (2017). Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Oyun Temelli Öğrenmeye Bakış Açıkları ve Uygulamaya

Yansımaları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 27, 800-834. DOI: <http://dx.doi.org/10.14520/adyusbd.303240>.

Kaya, Z. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Kolay, G. (2018). Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocukları İçin Hazırlanmış Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarında Kültürel Ögeler. Yüksek Lisans Tezi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Bolu.

Korkmaz, Z. Akalın, M. Ercilasun, A. B. Gülensoy, T. Zülfikar, H. Parlatur, İ. ve Birinci N. (1997). *Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.

Kupeckova, L. (2010). *Game-Like Activities*. Bachelor Thesis From Masaryk University Faculty of Education Department of English Language and Literature.

Larsen, L. J. (2012). A New Design Approach to Game-Based Learning. In: *Journal of Interactive Learning Research* (23/4), 313-323. <https://www.learntechlib.org/p/39296>. Erişim tarihi: 28.01.2018

Martinet, A. (1998). *İşlevsel Genel Dilbilim*, Çev. Berke Vardar, Multilingual, İstanbul.

MEB. (2018). *Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretim programı*. Ankara.

Nevada StateDept. Of Education. 1999. Nevada Foreign Language Standarts: Nevada StateDept of Education, Carson City.

Nuruan, M., Güneş, T., Şen, R., B., Güneş, S., Kalaycı, A., R. & Kaplan, M. (2005). *Federal Almanya'da Yaşayan Türklerin Aile Yapısı ve Sorunları Araştırması*, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü: Ankara.

Obut, S. (2005). İlköğretim 7. Sınıf, Maddenin İyapısına Yolculuk Ünitesindeki Atomun Yapısı ve Periyodik Çizelge Konusunun Eğitsel Oyunlarla Bilgisayar Ortamında Öğretimi ve Buna Yönelik Bir Model Geliştirme. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Celal Bayar Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü*, Manisa.

- Okur, A., & Keskin, F. (2013). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürel Öğelerin Aktarımı: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*(62), 1619-1640.
- Özata, O. (2021). Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Oyun ve Etkinliklerle Türkçe Öğretimi. Yüksek Lisans Tezi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Özbay, M. (2002). Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi. *Türk Dili*, S. 602, s.112-120.
- Özdek, A. (2012). Türk Müzik Kültürünün Oluşumuna Öncülük Eden Bileşenlere Genel Bir Bakış. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, cilt 1, sayı 1.
- Özdemir, Ç. (1988). Federal Almanya'daki Türk İşçi Çocuklarında İki Dillilik ve Türkçe Öğretimi. *Dünyada Türkçe Öğretimi*. S. 1, s. 84-87.
- Özdeniz, S. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisini destekleyici metin odaklı malzeme geliştirme (A1 Düzeyi): Okuma Becerisi örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*. Ankara.
- Polat, T. (1990). Kültürlerarası Bildirişimde Etkin Bir Süreç: Yabancı Dilde Okuma-Anlama. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi VII*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi. s.69-90.
- Soysekeri, G. (2013). Dil – Kültür Bağntısı ve Avrupa Ortak Başvuru Metni Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Gereç Hazırlama. *E-Dil Dergisi*, Sayı 1, 36-50.
- Şahin, M. (2015). Oyunlaştırılmış Oyun Temelli Öğrenmenin Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersi Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). *Bahçeşehir Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.
- Şahin, Y. (2013). *Farklı Boyutlarıyla Yabancı Dil Öğrenimi ve Öğretimi*. Eğitim Yayınevi.
- Tang, S., Hanneghan, M. ve El-Rhalibi, A. (2007). Pedagogy Elements, Components and Structures for Serious Games Authoring Environment. Proceedings of 5th International Game Design and Technology Workshop (GDTW 2007). UK: Liverpool.

- Tanrıkulu L. Ve Şihanlıoğlu. Ö. (2019). 2018 (Cefr) Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Yeni Açıklamalar Metininde Konuşma Becerisinin İncelenmesi. *International Journal Of Languages' Education And Teaching Volume 7, Issue 4, S. 212-224*
- Tapan, N. (1995). Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürlerarası Bildirişim Odaklı Yaklaşım. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi XI. S. 36.*
- TDK, (2022). *Türkçe Sözlük*, Ankara: TDK yayınları.
- Tepe, E. ve Tüm, G. (2021). Temel ilkelerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki yansımaları. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, 6(1), 152-178.* DOI: 10.29250/sead.876202.
- Tomalin, B. ve Stempleski S. (1993). *Cultural Awareness*, Oxford University Press.
- Tural, S. K. (1992). Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler. Ankara: Ecdat Yayınları, s. 109.
- Uygur, N. (1996). *Kültür kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Ülker, N. (2007). Hitit Ders Kitapları Örneğinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Sürecine Çözümleyici ve Değerlendirici Bir Bakış. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Ünalın, Ş. (2004). *Dil ve kültür*. Ankara: Nobel.
- Vardar, B. (1980). *Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay. S.20.
- Weinrich, U. (1968). *Language in Contact*, The Hague: Mouton.
- Yalın, H. İ. (2014). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları
- Yıldız, C. (2012). *Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimi (Almanya örneği)*. Ankara: YTB.
- Yiğit, M. ve Arslan, M. (2014). Kültürel Etkileşimin Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretimine Etkisi: Arnavutluk Örneği. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi. cilt 2. sayı 10.*

Yiğit, M. (2017). *Kültürel Etkileşim Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Arnavutluk'ta Kültürel Etkileşim Desenleriyle*. İstanbul: Hiper yayın.

Yiğit, M. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Gölge Oyunları ile Kültür Aktarımı: Karagöz Örneği. *Eğitim Bilimleri Dergisi*. s. 197-217.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Gülten İlayda KANDEMİR

Eğitim Durumu

Lisans: Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi (2014 – 2018)

Yüksek Lisans: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens. Türkçe Eğitimi (2019 – 2023)

Yayınlar

Yiğit, M. Ve Kandemir, G.İ. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlere Yönelik Yazma Kaygılarının Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi. https://academicworks.livredelyon.com/edu_sci/48

Yiğit, M. Ve Kandemir, G. İ. (2021). Vladimir Propp'un Yapısal Çözümleme Yöntemine Göre Eflatun Cem Güney'in Gülen Nar ile Ağlayan Ayva Masalı'nın İncelenmesi. *International Journal of Language Academy*. s. 306-321, <http://dx.doi.org/10.29228/ijla.54721>

Kandemir, G. İ. ve. Yiğit, M. (2022). Yurt Dışında Yaşayan İki Dilli Türk Çocuklarına Dijital Oyunlarla Kültür Aktarımı. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Alanında Yeni Trendler II*. s. 261-277. Duvar Yayınları.